

SPRAWOZDANIE

ZAKŁADÓW NAUKOWO-WYCHOWAWCZYCH
ŻEŃSKICH

IM. ZOFJI STRZAŁKOWSKIEJ WE LWOWIE

ZA ROK SZKOLNY 1926/7

1. ALEKSANDER MEDYŃSKI: KOLONJA WAKACYJNA W CIŚNIE
2. WYCHOWANIE
3. KRONIKA ZAKŁADÓW
4. SPRAWOZDANIE DYREKCJI GIMNAZJUM
5. SPRAWOZDANIE DYREKCJI SEMINARJUM

LWÓW 1927. — NAKŁADEM ZAKŁADÓW NAUKOWO-WYCHOWAWCZYCH
IM. ZOFJI STRZAŁKOWSKIEJ.

mirw.
Sm. 152

Kolonja wakacyjna w Ciśnie.

Prawie pół wieku dobiega od chwili, w której znany, nadzwyczaj zasłużony działacz i nieznużony propagator na niwie społecznej higieny, Dr. St. Markiewicz rzucił hasło: „Chcemy mieć kolonje letnie dla ubogich dzieci“.

Głęboką troską o zdrowie młodzieży owiana ta myśl do-nośnem echem rozbrzmiewając poprzez graniczne słupy trzech zaborów doprowadziła dzięki zabiegom ludzi dobrej woli do zorganizowania licznych instytucyj, które szczytne to hasło prze-kuły w czyn, umożliwiając w ten sposób tysiącnym rzeszom młodzieży pobyt w czasie wakacyjnych wywczasów na letnisku zdala od wielkomięjskiego bruku.

Myśl tworzenia kolonji wakacyjnej przybierała w Zakładach naukowo-wychowawczych im. Zofji Strzałkowskiej z biegiem lat rozmaite formy. Przed wojną światową tworzone jednostkowe kolonje na wsi, dokąd poszczególne uczennice wyprawiano na przeciąg kilku tygodni oddając je w opiekę przeważnie miejsco-wych nauczycielek. System ten, polegający na pomieszczaniu uczenic u ludzi dobrej woli, nie ustalił się jednak z biegiem lat następnych. Natrafiał na znaczne trudności w pozyskaniu odpo-wiednich miejsc, to też zarzucono go niebawem. W tym czasie kosztem Zakładów utrzymywano kilkanaście chorych uczenic na letnisku w Zakopanem.

Szczególną uwagę zwrócono na nieodzowną potrzebę orga-nizowania kolonji letniej w okresie powojennym. Ciężkie warunki wojenne i powojenne wstrząsnęły do głębi zdrowiem fizycznym

młodzieży, zmuszonej z powodu twardych stosunków ekonomicznych do przepędzania przez całe lata wywczasów letnich wśród wielkomięskiego kurzu, trudnych warunków aprowizacyjnych, powodujących zgoła niedostateczne odżywianie się młodzieży, skazanej na niedorozwój fizyczny i stanowiącej skutkiem tego podatny materiałem dla różnorodnych chorób.

Wyrazem żywej troski Zakładów w tym kierunku było zorganizowanie wielkiej kolonji letniej w Zakopanem w lipcu - sierpniu 1919 roku. Dzięki usilnym staraniom śp. Przełożonej Zofji Strzałkowskiej oraz podpisanego utworzoną została w tym czasie w willi „Liljana“ w gmachu tamtejszego polskiego gimnazjum kolonja wakacyjna, w której przez przeciąg sześciu tygodni przebywało 137 uczenic ze szkoły powszechnej, seminarjum i gimnazjum. Pogodne górskie powietrze, doskonałe pomieszczenie, nadzwyczaj troskliwa opieka, wycieczki w góry użyczały młodzieży, przebywającej podówczas na letnich wywczasach w Zakopanem, sporo chwil przyjemnych, wykazały nadzwyczajne wyniki pod względem zdrowotnym tak, że pobyt w zacisznej „Liljanie“ uczestniczkom owej wzorowej kolonji niewątpliwie na długi czas pozostał w pamięci.

Rok następny z powodu toczącej się wojny polsko-sowieckiej z łatwo zrozumiałych względów spowodował przerwę w staraniach o zapewnienie młodzieży przepędzenia wakacyjnych wywczasów na letnisku. W następnych latach każdego roku wyprawiano znaczną ilość uczenic na kolonje, organizowane przez Towarzystwo „Dzieci na wieś“ — gdy jednak najlepszem rozwiązaniem kwestji jest własna kolonja zakładowa, zerwano z kilkuletnim zwyczajem i przystąpiono do stworzenia własnej kolonji wakacyjnej, którą w lipcu i w sierpniu 1926 roku zorganizowano wśród nadzwyczaj dogodnych warunków w Ciśnie, w Bieszczadach.

Kolonja pomieszczoną została na t. zw. Majdanie w odległości 1 km. od Cisny w kierunku południowym, w przepięknym, zacisznym zakątku Bieszczadów u zbiegu dwóch rozslonecznionych dolin, rzeki Solinki i jej liszniańskiego dopływu, Rostoczki, w obszernej kotlinie, zamkniętej od zachodu stromemi zboczami gęstwą leśną pokrytej góry „Kony Grun“ (820 m), od wschodu dość stromemi wzniesieniami, których zręby w okresie dojrzewania poziomek i ożyn były celem kilkakrotnych codziennych

wycieczek naszej wakacyjnej gromadki. W kotlinie, okolonej z tych stron gęstym lasem — położona willa przemysłowca drzewnego, p. Hugona Herczki była w ten sposób jakby wymarzoną przystanią wypoczynkową dla wielkomięjskiej młodzieży.

Wybór miejsca na kolonję, odpowiadający najzupełniej jej charakterowi o typie wypoczynkowym, okazał się najbardziej trafnym, a jej pomieszczenie pod każdym względem pozostawało na wysokim poziomie wymagań higienicznych. Obraną bowiem

WILLA „BELVEDERE“.

została miejscowość jakby wymarzona na letnisko dla młodzieży, położona w odosobnieniu zdala od miejskiego zgiełku, w zacisznej kotlinie, otoczonej wysokimi górami, pokrytymi lasem, nad brzegiem górskiej rzeczki Solinki i jej dopływu Roztoczki, użyczających doskonałej kąpieli i przepływających przez ogród willi, od której oddalony o kilkadziesiąt kroków las stawał się w skwarnych dniach letnich pożądanym schronieniem. Wspaniałe górski krajobraz, zdrowe powietrze, przesycone wonią sosnowego lasu,

wartki nurt górskiej bystrzycy, pomieszczenie w jasnych obszer-nych pokojach willi — to poszczególne ogniwa, które tworzyły całość tak idealną dla letniska młodzieży. Rozporządzała kolonja kilkunastu pokojami willi zarówno na parterze, jak i na piętrze, gdzie werandy, z których przepiękny ściełił się widok na pobliskie, lasem pokryte strome zbocza gór — rozbrzmiewały wczesnym rankiem czy późnym wieczorem rozgwarem wesołych nastrojów, tam panujących. Oddane dalej zostały kolonji dwie obszerne ubikacje w odległym o kilkadziesiąt kroków od willi dworku, przezwanym przez uczenice „Marysinem“ lub „folwarkiem“ gdy willę określano „Belvedere“.

Szczególną uwagę zwrócono na sprawę obfitego zaopatrzenia kolonji w żywność, co w okolicy górskiej, oddalonej znacznie od miejskiego środowiska, przedstawiało znaczne trudności, jak najlepiej rozwiązane. Trzymano się w tej mierze zasady, że młodzież, przebywająca przez dzień cały na świeżym powietrzu, używająca ruchu i kąpieli, musi być dobrze odżywiana, — że wakacyjna kolonja wobec nieznacznych opłat, składanych przez uczenice, z których duży procent otrzymał zniżkę względnie bezpłatne miejsce — musi rozporządzać specjalnym funduszem, umożliwiającym dostatnie zaopatrzenie jej w żywność, by młodzież dostarczyć zdrowego i obfitego pożywienia. Fundusze te w ciągu roku zbierano bardzo skrzętnie, płynęły one nietylko z obchodów szkolnych i przedstawień, jak i z kar, składanych przez uczenice za zwłokę w opłacie czesnego, przyczem w znacznej mierze pochodziły z ofiarności p. Stanisława Strzałkowskiego, który sumą 3.000 zł. zasilił kasę kolonji.

Aby umożliwić jak największej liczbie uczenic pobyt na kolonji, wprowadzono dwa sezony, z których pierwszy trwał od 4 do 31 lipca, drugi od 31 lipca do 28 sierpnia.

W pierwszym sezonie przebywało na kolonji:

1) uczeń szkoły powszechnej	.	2
2) „ seminarjum	. .	13
3) „ gimnazjum	. .	31
4) byłych uczenic	. .	2
	<u> </u>	
	razem .	48

W drugim sezonie:

1) uczenic szkoły powszechnej	1
2) „ seminarjum	14
3) „ gimnazjum	18
4) byłych uczenic	2
razem	<u>35</u>

Ogółem przebywało razem na kolonji w pierwszym sezonie 48 uczenic, w drugim 35, — 83 uczenicom tedy umożliwiono pobyt na letnisku a udzielając licznych zniżek niezamożnym spełniono szczytne zadanie, o którym Dr. Stanisław Kopczyński, naczelny wizytator higieny szkolnej w Ministerstwie Oświecenia Publicznego trawestując zdanie Dra Markiewicza powiedział: „Chcemy i musimy dla wszystkiej niezamożnej dziatwy i młodzieży szkolnej stworzyć kolonje letnie!“ — A gdy całkowite spełnienie tego programu wyłącznie przy inicjatywie prywatnej bez jakiegokolwiek pomocy państwowej było niemożliwem, przynajmniej część niezamożnej młodzieży wywieziono na szereg tygodni z kurzu ulic wielkomiejskich na letnisko, wzorowo zorganizowane i pod każdym względem odpowiadające najwyżej postawionym wymaganiom.

Że tak było istotnie na naszej kolonji — wykazała wizytacja sanitarna, dokonana w dniu 22 lipca przez Dra Józefa Kuhna, sanitarnego inspektora lwowskiego Województwa oraz Dra Wiktora Robla, lekarza powiatowego z Liska. Obaj ci wizytujący lekarze przeprowadzili szczegółową lustrację kolonji, przeglądnęli wszystkie sale sypialne i jadalnię w willi, jak i na „Marysinie“ — stwierdzili, że uczenice otrzymują zdrowe i obfite pożywienie, a pozatem lustrowali zaświadczenia z lekarskiego badania kolonistek i prowadzony wzorowo dziennik kolonji. Po dokonaniu lustracji obaj lekarze wyrazili się z wielkiem uznaniem o organizacji kolonji, na której przebywali przez kilka godzin.

Pierwsza grupa uczenic wyjechała ze Lwowa do Cisny w dniu 3 lipca i nazajutrz w południe przybyła na miejsce. Podróż minjaturowym pociągiem wąskotorowej kolejki, prowadzącej granicą państwową od Łupkowa do Cisny, poprzez przepiękne okolice Bieszczadów, mile bawiła oko pomimo znużenia zarówno długą podróżą nocną, jak i kilkugodzinnym postojem w Zagórzcu. Po

przybyciu na miejsce dzięki sprężystej organizacji szybko przeprowadzono rozkwaterowanie uczenic, zachwyconych wspaniałem położeniem swej letniej siedziby.

Rozpoczęły się tedy wyuczasy wakacyjne naszej młodzieży, strudzonej całoroczną pracą, łaknącej zmiany środowiska. Dwukrotna w ciągu pogodnego dnia kąpiel w Roztoczce czy w Solince, gry i zabawy w kręgielni, na korcie tenisowym i krokietowym, wycieczki do pobliskiego lasu i dalsze w góry, piesze czy kolejką leśną, wczesne wieczorne przechadzki do urzędu pocztowego w Ciśnie po listy, które w tym czasie dylżans pocztowy przywoził z odległego Baligrodu — tworzyły program dnia.

Wytycznem było dla tego programu wskazanie, aby młodzież jak najwięcej czasu przepędzała na świeżem powietrzu, to też od świtu do późnego mroku pustką stały pokoje, w dniu niepogodne obszerne werandy i jadalnia użyczała schronienia. Zresztą cały czas przepędzały uczennice na świeżem powietrzu, bądź w ogrodzie willi bądź też w pobliskim lesie, dokąd chodziły na poziomki, ożyny i orzechy. W dniu niepogodne kręgielnia była w pełnem obłożeniu, wieczorem czy wczesnym rankiem korty rozbrzmiewały wesołym rozgwarem. Poza tem pod opieką P. P. Wychowawczyń odbywały uczennice bliższe lub dalsze wycieczki: do polany w Pławskim, do Liszny, Roztok nad granicę czesko-słowacką, na „Kony Grun“ i do Żubraczego. Dzięki nadzwyczajnej uprzejmości P. Hugona Herczki, który użyczał młodzieży kolejki leśnej, zorganizowano kilka wycieczek dalszych.

I tak w dniu 14 lipca pod kierunkiem niżej podpisanego oraz P. P. Dr. Jarosiewiczówny, Kraftówny i Sabatowskiej odbyły uczennice jednodniową wycieczkę na szczyt Hyrlaty (1103 m.). Kolejką drzewną dojechały do Roztoczki a następnie ryzami po dość stromych zboczach dotarły na szczyt Hyrlaty, poczem zeszły grzbietem i polankami w kierunku Żubraczego. Wycieczka wprowadziła uczennice w wysokogórski świat i pokazała jej przepiękną przyrodę tych stron wśród słonecznej pogody.

Dalsze wycieczki prowadzone były przez prof. G. Holzera. Druga z rzędu skierowaną została w dniu 27 lipca na szczyt Wiasieła (1097 m.), — trzecia w dniu 29 lipca kolejką do Roztok nad granicę czesko-słowacką, przyczem powrót wiódł przez zręby

na Rożkach, — piąta w dniu 6 sierpnia na Wiasiel Mały z powrotem przez Lisznę, — szósta kolejną leśną do Roztok.

Nie zapomniano naturalnie i o życiu religijnem. W tej mierze dzięki staraniom P. Dr. Jarosiewiczówny urządzoną została w jednej ze sal w „Marysinie“ kapliczka, pięknie przystrojona, w której każdego wieczora zbierały się uczennice na modlitwę. Poza tem każdej niedzieli uczęszczały uczennice do kościółka w Ciśnie. Z powodu znacznego oddalenia Cisny od Baligrodu, skąd ksiądz przyjeżdżał do kościółka raz w miesiącu na nabożeństwo, młodzież przepędzała w kapliczce czas na modlitwie a przygodny chór seminarjalno-gimnazjalny kolonistek nabożeństwo zastępował śpiewaniem pieśni kościelnych. Korzystając z przyjazdu Ks. Prefekta Błotnickiego w dniu 18 lipca — młodzież przez kilka dni z rzędu słuchała odprawianej przez niego Mszy Św. w kościółku cisneńskim, przyczem podczas nabożeństwa śpiewał wspomniany chór. W tym czasie zbierała się w kościółku i miejscowa ludność.

Wygląd ubożuchnego kościółka wywołał wśród uczennic projekt pospieszenia z pomocą finansową miejscowemu Komitetowi kościelnemu. Wybudowany przed wybuchem wojny kościółek przedewszystkiem skutkiem zubożenia polskiej ludności w czasach powojennych wykazywał wiele braków i wymagał nieodzownego odnowienia. Brak schodów utrudniał wejście do kościółka, brak rynien powodował zaciekanie murów i tp., wobec czego uczennice postanowiły przygotować przedstawienia amatorskie na rzecz kościelnego funduszu a P. Stanisław Strzałkowski znacznieszą kwotą ufundował schody kamienne.

Odbyły się zatem dwa przedstawienia amatorskie, doprowadzone do skutku dzięki nadzwyczajnym staraniom P. Marji Kraftówny, która niestrudzenie zajęła się urzeczywistnieniem tego pięknego projektu. Pierwsze z nich odbyło się w dniu 25 lipca o następującym programie: 1. Piosenki na tle życia kolonji (Chór), 2. Nieszczęście Fruzi, 3. Zabawa w dorosłych, 4. Święć się, święć się wieku młody. Drugie przedstawienie odegrano w dniu 24 sierpnia.

Oba przedstawienia odbyły się w budynku gospodarczym, przystrojonym w draperje z zieleni, na odpowiednio urządzonej scenie, opatrzonej w kurtynę, kulisy i inne akcesorja sceniczne.

W obu tych imprezach wzięła udział licznie zebrana publiczność z Cisny, Żubraczego i najbliższej okolicy a nawet z odległego Baligrodu. Wypadły one nadzwyczaj udatnie i wywołały ogólne uznanie licznie zebranej publiczności, podkreślającej piękny czyn uczenic, które dochodem z kart wstępu wydatnie zasilły fundusz miejscowego Komitetu kościelnego. W ten sposób złączono „utile cum dulci“ i przyczyniono się do zbożnego dzieła a z drugiej strony przepędzono wiele chwil miłych czy na próbach czy też na przedstawieniach.

Z kolei słów kilka poświęcić należy sprawie aprowizacji kolonji i wyżywieniu młodzieży, przebywającej na wyczasach letnich w Ciśnie. Obie te kwestje, które w miejscowości, położonej w głębi gór w oddali od miejskich środowisk, przedstawiały znaczne trudności, rozwiązane zostały jak najpomyślniej. Niektóre wiktuały przywieziono ze Lwowa, inne pobierano na miejscu, inne samochodem przywożono z Liska, Baligrodu i Sankoka, wreszcie miejscowa piekarnia dostarczała chleba a rzeźnik mięsa.

Ponieważ twórcami tej wzorowej kolonji kierowała zasada, że kolonja nie może być przedsiębiorstwem dochodowym, ale raczej deficytowem, z funduszków szkolnych zasilono wydatnie kasę kolonji, zawsze bowiem Zarządowi kolonji przyświecała ta myśl, by nadwątloną pod względem zdrowotnym w ciągu roku szkolnego młodzież podnieść fizycznie, by dać jej wikt obfity i zdrowy. Zappełniała się tedy jadalnia w ciągu dnia pięciokrotnie młodzieżą, przybywającą tam na śniadanie, drugie śniadanie, obiad, podwieczorek i kolację. Śniadanie tworzyło mleko lub kakao z chlebem, drugie śniadanie: chleb z masłem, bryndzą lub konfiturami, obiad składał się z trzech dań a niejednokrotnie i z czterech, gdy P. Strzałkowski przywoził z miasta stopy ciast i cukrów, podwieczorek obejmował herbatę lub kakao i chleb z masłem, wreszcie na kolację dawano przeważnie kwaśne mleko z kartoflami, kaszą hreczaną lub szynkę i herbatę. Porcje były obfite, smacznie przyrządzone, kuchnia bowiem funkcjonowała wprost wzorowo.

Dla przykładu podajemy poniżej menu jednego tygodnia, wyjętego przypadkowo z kart dzienniczka kolonji:

Tydzień od 19—25 lipca 1926.

Dzień	Śniadanie	Drugie śniadanie	Obiad	Podwieczorek	Kolacja
Poniedziałek 19 VII.	kakao kromka chleba	kromka chleba z masłem i bryndzą	rosół z ryżem pieczeń cielęca z kartoflami kaszka krakow. z waniliowem mleczkiem	herbata chleb z masłem	kwaśne mleko z kartof- flami
Wtorek 20 VII.	kakao kromka chleba	chleb z konfitu- rami	zupa kalafiorowa potrawka cielęca z ryżem, ciastka z konfiturami	herbata chleb z masłem	kwaśne mleko z kartof- flami
Środa 21 VII.	kakao kromka chleba	chleb z konfitu- rami	zupa kartoflana pieczeń wołowa z kartoftami i mizerją buchty z malinami	kakao chleb z marmoladą	papry- karz cielęcy z kartof. herbata
Czwartek 22 VII.	kakao kromka chleba	poziomki bułeczki	zupa grochowa pieczeń cielęca z kartoflami i kalafiozem	poziomki herbata chleb z masłem	kwaśne mleko z kartof- flami
Piątek 23 VII.	kakao kromka chleba	poziomki bułeczki	zupa owocowa sadzony jaja z kartoflami placek z borów.	herbata kromka chleba z masłem i bryndzą	kwaśne mleko z kaszą hreczną
Sobota 24 VII.	kakao kromka chleba	chleb z bryndzą	krupnik, mięso siekanie z kartof. marchewką i groszkiem ryż ze śmietaną	poziomki herbata kromka chleba z masłem	bułka z szynką herbata chleb z masłem
Nie- dziela 25 VII.	kawa bułka z masłem	poziomki chleb z masłem	zupa jarzynowa kurczęta z sałatą ryż z poziomkami ciastka i cukry, przywiezione ze Lwowa przez P. S Strzałkowskiego	herbata z bułką makowniki ciastka	kwaśne mleko z kaszą hreczną

Tak zatem wyglądał obraz naszej kolonji wakacyjnej w Ciśnie. Zreasumowawszy jeszcze jasne jego barwy: zaciszny zakątek, położony w głębi gór, wśród bujnych, gęstych lasów nad górską rzeczką, użyczającą doskonałej kąpeli, bliższe i dalsze wycieczki w góry, przejazdy kolejką leśną w głąb Bieszczadów, codzienny, wiele godzin trwający pobyt w lesie, położonym tuż obok willi, słoneczne, jasne pomieszczenie, doskonałe, higieniczne warunki, stwierdzone przez komisję lekarską Województwa, gry i zabawy na wolnem powietrzu, miłe rozrywki w postaci zabaw na sali, kostjumówki i przedstawień amatorskich, z których dochód przeznaczono na zbożne dzieło, doskonały wygląd zdrowotny młodzieży, dalej wzorowa kuchnia, oparta o sprawnie zorganizowaną aprowizację, dostarczająca obfitego i zdrowego pożywienia, złożyły się na ten obraz kolonji, pod każdym względem udatny.

Ale obraz ten, naszkicowany jedynie pobieżnie i ogólnymi rysami, nie byłby zupełnym, gdybyśmy nie podnieśli jednej kwestji: nadzwyczaj troskliwej opieki, jaką otoczone zostały nasze uczennice podczas swego pobytu na wywczasach letnich w Ciśnie. Komitet, organizujący kolonję, złożony z PP. Strzałkowskich, Prof. Gwidona Holzera kierownika kolonji i niżej podpisanego, dołożył wszelkich starań, aby kwestja zapewnienia młodzieży jak najtroskliwszej opieki była również pomyślnie rozwiązana. Wymienieni powyżej członkowie Komitetu i twórcy tej kolonji wyjeżdżali trzykrotnie do Cisny celem załatwienia spraw, związanych z pomieszczeniem i organizacją kolonji. Wiele starań w tym kierunku położył P. Stanisław Strzałkowski, który nie tylko przez przeznaczenie znacznego funduszu umożliwił dużemu stosunkowo zastępowi niezamożnych uczenic zmianę pobytu w czasie letnich miesięcy ze skwarnych bruków miejskich w zaciszne ustronie górskie, ale ponadto przybывая raz po raz do Cisny i zatrzymując się w niej przez dłuższy czas energicznie zabiegał, by całość wypadła ku ogólnemu zadowoleniu zarówno młodzieży, jak i jej rodziców.

Kierownictwo kolonji sprawował Prof. Gwido Holzer. Pod wytrawną a tak bardzo troskliwą jego opieką pozostająca młodzież — miała w nim serdecznego patrona i zapobiegliwego gospodarza. W czasie dwutygodniowej jego nieobecności kierownictwo kolonji sprawował niżej podpisany.

Współdziałały z kierownikiem usilnie i ofiarnie PP. Wychowawczynie, Dr. Marja Jarosiewiczówna i Walerja Sabatowska, pierwsza z nich nieznużona opiekunka seminarzystek, pomieszczonych na „Marysinie“ — druga wraz z P. Marją Kraftówną opiekowała się gimnazjalistkami, mieszkającymi w „Belvedere“. Osobne słowa serdecznego uznania należą się P. Marji Kraftówniej, higienistce, która sprawowała opiekę zdrowotną, organizowała zabawy i wiele czasu i cierpliwości poświęciła przygotowaniu obu przedstawień amatorskich. Kuchnia, prowadzona przez zakładową kucharkę oraz magazyn pozostawał pod wytrawnym a energicznym kierownictwem P. Marji Holzerowej.

Wdzięczność z naszej strony zwraca się jeszcze w jednym kierunku. Właściciele willi PP. Hugonowie Herczkowie zajmowali się kolonją z nadzwyczajną uprzejmością. Spieszyli z pomocą, użyczyli kolejki leśnej na wycieczki, oddali budynek dospodarczy na przedstawienia, świadczyli pozatem wiele innych grzeczności zaskarbiając sobie szczerą wdzięczność z naszej strony.

Sprawozdanie o wakacyjnej kolonji naszych uczenic w Ciśnie dobiega końca. Zorganizowaniu tej kolonji poświęciliśmy w imię dobra młodzieży, uczęszczającej do Zakładów naukowo-wychowawczych im. Zofji Strzałkowskiej, wiele trudu i czasu. Przewodnie nasze hasło, by przeważnie niezamożnym uczenicom dać możliwość przepędzenia dłuższego czasu na letnisku w jak najlepszych pod każdym względem warunkach — zostało urzeczywistnione ku ogólnemu zadowoleniu uczenic i ich rodziców. W tej mierze dla nas twórców i organizatorów tej kolonji świadomość sumiennie spełnionego szczytnego obowiązku, któryśmy przyjęli na siebie dla dobra młodzieży, pozostanie najmilszym zadośćuczynieniem.

Aleksander Medyński.

WYCHOWANIE.*)

Oddane naszej pieczy uczennice otoczyliśmy troskliwą opieką zwracając szczególną uwagę na stronę wychowawczą. W tej mierze wysuwa się na pierwszy plan nader żywa i pełna inicjatywy praca P.P. Wychowawczyń klasowych, które tak trudny problem pracy wychowawczej, zależnej od różnorodnych warunków, rozwiązywały zyskując nieraz bardzo dobre wyniki. Trudno ten problem wprowadzić w granice nieomylnych reguł, w dążeniach jednak do ujęcia zasadniczej podstawy nieodzowną jest rzeczą, by z wspólnego doświadczenia wynieść pewną linię postępowania, potrzebną, gdy się uwzględni, że w pracy wychowawczej działają różnorodne czynniki, z jednej strony Rada Pedagogiczna, kierownik Zakładu oraz P. P. Wychowawczynie, zatem szkoła, — z drugiej strony sfery rodzicielskie, zorganizowane w „Kole rodziców“ — zatem dom. Celem sprowadzenia wspólnych usiłowań w jedno łożysko — odbyła się w dniu 27. września konferencja P. P. Wychowawczyń, na której dyr. A. Medyński w obszernym referacie przedstawił program pracy wychowawczej i użyczył w ten sposób materiału do ożywionej dyskusji, poruszającej różnorodne kwestje, zmierzające do wyrabiania w uczenicach prawego charakteru i rozumnego patriotyzmu, rozwijania kultury towarzyskiej, rozbudzania życia towarzyskiego i koleżeńskiego, kształcenia zmysłu estetycznego i t. p. Wdzięcznym polem działania i rozwijania owego problemu wychowawczego były gminy szkolne i zebrania niedzielne, odbywające się każdego tygodnia w poszczególnych klasach pod kierunkiem P. P. Wychowawczyń.

W szczególności praca wychowawcza, która z niesłabnącą energją prowadzoną była przez cały rok szkolny, przedstawia się w następującym zarysie :

---

*) Ze względu na łączność pracy wychowawczej w obu Zakładach — podajemy zabiegi na tem polu w jednym zarysie.

1. Praktyki religijne.

W ciągu roku sprawozdawczego przystępowały uczennice trzykrotnie do Spowiedzi i Komunii Św., a mianowicie w dniach 1 i 2 października, 19 do 21 marca oraz 20 i 21 czerwca. Nauki rekolekcyjne w drugim z wymienionych terminów wygłosił ks. Jan Simoni, prefekt żeńskiej Szkoły zawodowej. Abiturjentki gimnazjum przystąpiły do tych Sakramentów w dniach 7 i 8 czerwca, abiturjentki seminarjum w dniach 10 i 11 maja.

Przez miesiąc maj odmawiały uczennice tradycyjnym zwyczajem w auli litanję do Najśw. P. Marji.

2. Uroczystości i obchody.

Udział naszej młodzieży w uroczystościach, organizowanych przez społeczeństwo, przybierał rozmaite formy. W jednych z nich młodzież brała udział gremjalny, w innych zastępowaną była przez delegacje — w miarę wydawanych przez Kuratorjum zarządzeń. Niektóre uroczystości święciła młodzież we własnym gmachu.

W dniu 1 listopada w uroczystości ku czci „Nieznanego Żołnierza“ i poległych „Obrońców Lwowa“ — odbytej na Cmentarzu „Obrońców Lwowa“ — wzięła udział delegacja uczennic klas wyższych pod kierunkiem obu dyrektorów i PP. Dawidowiczówny i Prochaskówny. Po nabożeństwie żałobnem delegacja uczestniczyła w wieńczeniu grobów Poległych i udała się na grób ś. p. Kuratora Stanisława Sobińskiego, gdzie złożyła kwiaty i była obecną na uroczystej manifestacji uczuć młodzieży dla swego niezapomnianego Przewodnika. W końcu udały się uczennice na grób swej Przełożonej, ś. p. Zofji Strzałkowskiej i złożyły na grobie mnóstwo kwiecica.

W dniu 11 listopada jako w ósmą rocznicę proklamowania Państwa Polskiego odbyło się nabożeństwo w kaplicy zakładowej, odprawione przez prefekta ks. Fr. Błotnickiego, który przemówił następnie do młodzieży na temat chwili. W nabożeństwie w Bazylice i uroczystej Akademji w sali ratuszowej była młodzież reprezentowaną przez delegację pod opieką PP. Dr. Lechickiej i Prochaskówny.

W dniu 12 listopada młodzież wzięła udział w uroczystym obchodzie 200-tej rocznicy kanonizacji św. Stanisława Kostki. Po nabożeństwie i przemówieniu ks. prefekta Błotnickiego, udała się delegacja uczenic pod kierunkiem dyr. A. Medyńskiego i PP. Dr. Lechickiej i Prochaskównej na pl. Marjacki, gdzie przed posągiem M. Boskiej młodzież szkół średnich złożyła hołd swemu Patronowi. Inna grupa uczenic była obecną na Akademji w Teatrze Wielkim.

W dniu 22 listopada w ósmą rocznicę wyzwolenia Lwowa odbył się obchód szkolny w auli zakładowej. Po nabożeństwie, odprawionem przez ks. prefekta Błotnickiego przemówił do zebranej młodzieży dyr. A. Medyński na temat listopadowej rocznicy wyzwolenia Lwowa. Skreśliwszy w ogólnym zarysie dzieje tych bohaterskich walk — szczególną uwagę poświęcił udziałowi kobiet w tych bojach a zwłaszcza uczenic Zakładów naukowo-wychowawczych im. Z. Strzałkowskiej, które walczyły z bronią w rękę w okopach, pełniły twardą służbę sanitariuszek i kurjerek. Zakończono obchód odśpiewaniem „Roty“.

Pozatem wzięła młodzież udział w ogólnym obchodzie, urządzonym przez Komitet obywatelski: Delegacja uczenic pod kierunkiem PP. Jędrzejowskiej i Dr. Lechickiej była na uroczystym nabożeństwie w Bazylice, a zastęp uczenic klas wyższych w liczbie 50-ciu pod opieką dyr. A. Medyńskiego oraz PP. Jaroszowej, Sabatowskiej i Wolskiej uczestniczył w pochodzie przed gmach Szkoły im. Sienkiewicza, na której murach odsłonięty został w tym dniu „Krzyż Obrony Lwowa“.

W dniu 20 lutego jako w dniu przewiezienia Rarańczyków do Lwowa — po nabożeństwie ks. prefekt Błotnicki wygłosił do uczenic przemówienie o Rarańczy i podkreślił jej znaczenie.

W dniu 15. maja jako w dniu Patronki Zakładów, św. Zofji odbyło się uroczyste nabożeństwo, dzień następny poświęcony został uczczeniu niezapomnianej śp. Przełożonej Zofji Strzałkowskiej. Odprawione zostało nabożeństwo żałobne za Jej Duszę, poczem do młodzieży przemówił dyr. A. Medyński poświęcając serdeczne słowa wspomnienia śp. Przełożonej. W dłuższem przemówieniu naszkicował Jej działalność wychowawczą, społeczną i literacką i naświetlił rolę, jaką spełniła w latach niewoli i w wyzwolonej Ojczyźnie. Uczennice udały się następnie na cmentarz

Łyczakowski, gdzie nad grobem śp. Z. Strzałkowskiej obaj ks. ks. prefekci, Błotnicki i Wieczorek odmówili modły żałobne a młodzież zasypała Jej mogiłę mnóstwem kwiecica.

W dniu 3. Maja delegacja uczenic wzięła udział w uroczystym obchodzie Święta Państwowego.

W dniu 30. maja delegacja uczenic klas wyższych uczestniczyła w uczczeniu poległych Amerykanów, spoczywających na Cmentarzu „Obrońców Lwowa“ — w uroczystym ku ich czci „Memorial Day“.

Dnia 16 czerwca delegacja młodzieży wyższych klas była na uroczystym Wieczorze ku czci J. Słowackiego, urządzonym staraniem lwowskiego Komitetu akademickiego w sali ratuszowej.

Dnia 27 czerwca odbył się w auli zakładowej uroczysty Wieczór, poświęcony Juljuszowi Słowackiemu.

Program Wieczoru:

1. Kantata układu prof. W. Adamczaka. 2. Słowo wstępne, wypowiedziane przez prof. Z. Aleksandrowicza. 3. Przemówienie ucz. VII. kl. 4. Testament mój, deklamacja ucz. VI. kl. 5. „Złota czaszka“ akt. I. scena 3. 6. O. Żukowski: „Pieśń o domu“, chór uczenic seminarjum. 7. „Tak mi dopomóż Chryste Panie Boże!“, deklamacja ucz. VII. kl. 8. „Balladyna“ akt. I. scena 2. 9. Apo-teoza Słowackiego, korowód wybranych postaci z jego dzieł. Wiersz ks. Fr. Błotnickiego jako ilustracja słowna, wygłoszony przez ucz. VII. kl.

3. Wycieczki.

Podobnie jak w latach ubiegłych zwracano i w sprawozdawczym roku uwagę na wycieczki szkolne ze względu na uznaną ich doniosłość oraz korzyści, z nich płynące. Istniejące w Zakładach „Kółko krajoznawcze“ obchodzi w tym roku 15-lecie swego istnienia i długi ten okres zamyka poważnym dorobkiem. Pro-wadzone od r. 1913 przez dyr. A. Medyńskiego zorganizowało w tym czasie szereg wycieczek po kraju i zagranicą, wiodło znaczną ilość uczenic po środowiskach przemysłowych miasta, dało im możliwość poznania znacznej przestrzeni kraju, wreszcie dwukrotnie zorganizowało wycieczki zagraniczne do Czecho-Słowacji, Austrii, Jugosławji, Włoch i Węgier. W ten sposób mogła

młodzież pogłębić wiedzę, nabytą w szkole w rozmaitych dziedzinach, uzupełnić ją przez własną obserwację przyrody, poznać zabytki z przeszłości i pomniki genialnego ducha ludzkiego, przypatrzeć się światowym ogniskom kulturalnym.

W szczególności „Kółko krajoznawcze“ w latach 1912—1927 zorganizowało następujące wycieczki:

- 1912. Zwiedzono najważniejsze warstwy we Lwowie.
- 1913. Żółkiew (2 naucz. + 45 uczeń).
- 1914. Pierwsza wycieczka zagraniczna do Włoch (Wenecja, Florencja, Rzym, Neapol, Capri, Pompeji, (8 + 40).
- 1915. Snopków. Zwiedzono Szkołę gospodarczą. (7 + 95).
- 1916. Zakłady przemysłowe we Lwowie (elektrownia, gazownia, rzeźnia), — Akademia rolnicza w Dublinach. (8 + 64). — Lonszanówka — Pasieki (3 + 54). — Fabryka Ruckera (5 + 48). Miodowe Groty (4 + 58).
- 1917. Szkoła ogrodnicza w Wulce kapitańskiej. (3 + 38). Lesienice (9 + 114).
- 1919. Zakopane. W tej miejscowości zorganizowano na czas ferij letnich kolonję wakacyjną, prowadzoną przez ś. p. Przełożoną Z. Strzałkowską. Starsze uczennice pod kierunkiem prof. A. Medyńskiego zwiedziły najważniejsze tatrzańskie szczyty polskie. Na kolonji w Zakopanem pod opieką 10 osób z Grona nauczycielskiego przebywało 137 uczeń.
- 1921. Olesko, Podhorce, Złoczów. (8 naucz. + 78 uczeń).
- 1922. Saliny w Lackiem koło Dobromiła (8+80). — Czterodniowa wycieczka do Białowieży. (5 + 44). — Wycieczka na Wołyń: Krzemieniec, Horynka. (10 + 74).
- 1924. Skole, Korczanki, Paraszka. (5+83). — Dziesięciodniowa wycieczka do Krakowa, Wieliczki, Sosnowca, Katowic, Królewskiej Huty i Zakopanego. (5+50).
- 1924. Skole, Zełemin. (11+75). — Winniki. (12+153). — Trzydniowa wycieczka do Osmoły w Gorganach. (14+55).
- 1925. Włochy i Jugosławja — w szczególności Wiedeń, Tryjest, Capo d'Istria, Wenecja, Lido, Florencja, Fiesole, Rzym, Neapol, Capri, Pompeji, Bari, Gruż, Du-

brownik, Sarajewo, Belgrad, Aleksandrowo, Budapeszt, Ławoczne. (16+50). — Osmołoda. (12+49). — Cukrownia w Chodorowie. (7+37).

1926. Osmołoda. (15+48). Cisna. (5+79). Liczne wycieczki w Bieszczadach w czasie pobytu kolonji wakacyjnej w tej miejscowości.

1927. Sławsko. (6+30). W dniu 26 i 27 lutego zorganizowaną została wycieczka sportowa do Sławska, gdzie uczennice stanęły na kwaterze w schronisku „Karpackiego Towarzystwa narciarzy“. W pierwszym dniu część uczenic z P. M. Wierzyńską wyruszyła na wycieczkę narciarską w góry a inne przez kilka godzin przebywały na torze saneczkowym, — w drugim udała się młodzież do miejscowej cerkwi na nabożeństwo, po czym wyruszyła wśród przepięknej pogody w kierunku Ilzy. Zimowy krajobraz górski swym wspaniałym wyglądem budził ogólne zajęcie tem bardziej, że wycieczka była pierwszą, urządzoną w sezonie zimowym.

Pozatem w wczesnych godzinach wieczornych zabawiały się uczennice w sali Schroniska przy dźwiękach eufonu oraz słuchały radiowego koncertu dzięki założeniu w schronisku przygodnej stacji przez P. Pułk. W. Śniadowskiego. W wycieczce wzięło udział 30 uczenic pod kierunkiem dyr. A. Medyńskiego, ks. prefekta Wieczorka oraz P. P. Dawidowiczówny, Sabatowskiej, Wierzyńskiej i Wolskiej. Dzięki nadzwyczajnej uprzejmości P. Rady Lubienieckiego, gospodarza Schroniska, wycieczka znalazła w Sławsku nietylko wygodne pomieszczenie, ale i utrzymanie.

4. Gminy, kółka naukowe, pogadanki.

Gminy istniały w gimnazjum w przeważnej części klas, w seminarjum na wszystkich kursach. Wpływ ich był nader korzystny, przyczyniały się bowiem w dużej mierze do pogłębiania karności szkolnej, wyrabiania w uczniach pewnej samodzielności, wzbudzania uczuć altruistycznych i szlachetnie pojętej solidarności

koleżeńskiej, wreszcie do krzewienia uczuć patriotycznych przez urządzenie uroczystości narodowych.

Czuwały one nad porządkiem w klasie, organizowały samopomoc koleżeńską przez przygotowywanie do lekcji uczniów słabszych, budziły zainteresowanie życiem umysłowym przez odpowiednio dobrane referaty, uczyły wreszcie form życia towarzyskiego przez organizowanie zabaw, przedstawień i t. p.

Szczególnie doniosłą była praca w gminach na polu samopomocy naukowej. Znalazły się w każdej klasie pilne i wzorowe uczennice, które podjęły się wdzięcznego zadania spieszenia z pomocą słabszym koleżankom szczególnie w przedmiotach stanowiących dla nich pewną trudność. Akcja na tem polu była prowadzoną przez cały rok szkolny i przynosiła dobre wyniki.

W niemały sposób przyczyniały się do tego „Kółka naukowe“ — prowadzone przedewszystkiem w najwyższych klasach gimnazjum i seminarjum z programem pogłębiania wiadomości, otrzymanych na lekcjach i przygotowania uczniów do egzaminu dojrzałości.

W gimn. istniało w kl. VIII. „Kółko polonistyczne“ — pod kierunkiem prof. Laskowskiego i „historyczne“ — prowadzone przez prof. dra Paszkudzkiego.

W seminarjum na V. kursie „Kółko polonistyczne“ prowadził prof. Steckow, — „pedagogiczne“ prof. dr. Ingarden. W kółkach: „matematycznym (naucz. p. Wierzyńska), — „biologicznym“ (naucz. dr. Poluszyńska) i „fizycznym“ (dr. Stachy) — pracowały te uczennice, które wybrały dotyczące przedmioty do egzaminu dojrzałości.

Istniejące w Zakładach pod kier. dyr. A. Medyńskiego „Kółko krajoznawcze“ — obchodziło w bieżącym roku 15-letnie istnienia. O pracach tego „Kółka“ piszemy szerzej na innem miejscu.

Każdej niedzieli odbywały się zebrania klasowe uczniów pod kierunkiem P. P. Wychowawczyń. Program obejmował odczyty i pogadanki naukowe. Rozbudzanie życia społecznego i towarzyskiego też wdzięcznym było zadaniem na tem polu pracy wychowawczej.

5. Przedstawienia teatralne i kinoteatralne.

Dzięki akcji „Komitetu rozrywek dla młodzieży“ uczęszczały uczennice do Teatru Wielkiego na sobotnie przedstawienia popołudniowe pod opieką swych P. P. Wychowawczyń. Przedstawienia te cieszyły się wśród młodzieży ogólnem uznaniem, to też znaczny ich zastęp spieszył każdej soboty do sali teatralnej.

Pozatem urządzano i przedstawienia w Zakładzie. Uczennice kl. IV. pod kierunkiem p. dr. I. Porębskiej odegrały w dniu 2 maja komedyjkę Marji Konopnickiej: „Sierotka Marysia“ i komedyjkę Bronisławy Porawskiej: „Omyłkę“ — a uczennice kl. VII. przedstawiły na swej „Wieczorynce“ w dniu 16 stycznia komedię Fredry: „Pierwsza lepsza“.

Uczennice, które przebywały na kolonji wakacyjnej w Ciśnie, powtórzyły w dniu 15 stycznia przedstawienie, które tam odegrały na fundusz „Komitetu kościelnego“. Program przedstawienia obejmował trzy jednoaktówki: Gerson-Dąbrowskiej: „Święć się, święć się wieku młody“, — Zygmunta Przybylskiego: „Polityka panny Florci“ i „Babulę“. Przedstawienie zagała ucz. VII. kl. J. Rosenberżanka, kreśląc wrażenia z pobytu na kolonji w Ciśnie, a przygodny chór „kolonistek“ — odśpiewał szereg pieśni na tle życia młodzieży na tej kolonji.

Staraniem uczenic obu Zakładów odbyła się w dniu 2 kwietnia: „Wieczorynka literacka“ o następującym programie:

1. Mickiewicz: „Rozmowa Wieczorna“ (W. Gajdzicówna ucz. V. k. sem.).
2. Moniuszko: scena ze „Straszego dworu“. — Chór gimnazjalistek pod batutą prof. W. Hausmana.
3. Krasiniski: „Znów wraca wiosna“ (J. Serbeńska ucz. VI. kl. gimn.).
4. Pleyel J. Zespół skrzypcowy uczenic seminarjum pod batutą P. Szczudłowskiej.
5. Żeromski: „Echa leśne“.
6. Moniuszko: „Cichy domku“, chór seminarzystek pod batutą prof. W. Adamczaka.
7. Słowacki: „Balladyna“ akt I. scena 3, (Kl. Blumenfeld, ucz. VII. kl. gimn., J. Felklówna, ucz. III. k. sem.).
8. Kasproicz: „Chaty wiejskie“ (M. Renkarówna, ucz. III. k. sem.).
9. Makużyński: „Mój pierwszy wiersz“ (M. Blumenfeld, ucz. VIII. kl. gimn.).
10. a) Szuman: „Życie cygańskie“, b) Żukowski: „Pieśń o domu“, chór seminarzystek pod batutą prof. Adamczaka.
11. T. Nittman: „Sultański fez“ (ucz. V. k., H. Dekarńska).
12. Tetmajer: „Melo-

dje mgieł nocnych“, deklamacja z muzyką i tańcami rytmicznymi pod kierunkiem naucz. p. B. Wolskiej. Zorganizowaniem „Wieczorynki“ zajmował się prof. Z. Aleksandrowicz.

Na „Wieczorze Gdańskim“ — urządzonym w auli zakładowej w dniu 7 czerwca, uczennice IV. kursu seminarjum odegrały sztukę Marji Bogusławskiej: „Sclavus saltans“.

Odgrywały przedstawienia i dzieci ze szkoły powszechnej. W dniu 21 listopada odbyło się w auli przedstawienie, odegrane przez działwę ze szkoły ćwiczeń a urządzone staraniem P. P. Nauczycielek. Odegrano baśń: „O biednej Anusi“ — pióra Jana Gołębiowskiego — z baletem dzieciennym i pantomina. Podczas obchodu „Choinki“ — urządzonej w dniu 17 grudnia dla sierót po „Obrońcach Lwowa“ przed rozdaniem podarków odegrała działwa ze „szkółki“ — Konopnickiej: „O sierotce Marysi“ i fragment „Jasełek“. — Tańce narodowe, w których działwa wystąpiła w stylowych strojach, wywołały u publiczności ogólne uznanie. Działwa powtórzyła je na „Wieczorze Gdańskim“. Na Wieczorze „Choinki“ 50 sierót z dwóch ochronek otrzymało jako podarki ubrania, bieliznę, pieczywo, łakocie. Do zebranej działwy przemówił p. St. Strzałkowski zaznaczając, że Zakład pamięta zawsze w okresie wigilijnym o sierotach po „Obrońcach Lwowa“ — poczem wręczył działwie podarki.

Zespół „Teatru Nowości“ z Krakowa pod kierunkiem dyr. Stefańskiego odegrał w auli zakładowej w dniu 1 marca inscenizowane „Quo vadis“ Sienkiewicza. Lichej wartości przeróbka, podobna gra zespołu — była na przyszłość wskazaniem, by tego rodzaju „artystycznym“ imprezom nie używać gościny w murach szkolnych.

Odbywały się również w Zakładzie i przedstawienia kino-teatralne: w dniu 18 grudnia przedstawiono film pt. „Sieroca dola“ i „Odlewanie żelaza“, w dniu 18 lutego film, polecony przez Ministerstwo OP. „Marynarz na dnie morza“, w dniu 7 czerwca młodzieży z Gdańska pokazano na ekranie życie Zakładu. Wkońcu w dniu 17 czerwca wyświetlono film „Watykan“ — Rok św. w Rzymie. Film ten dzięki swym walorom religijnym, moralnym i pedagogicznym wywołał żywe zainteresowanie wśród młodzieży.

Cały dochód z tych przedstawień zasilił fundusz kolonji wakacyjnej.

6. Wystawy.

W dniu 25. września zwiedziła młodzież Wystawę antygruźliczą i antyalkoholową, urządzoną na pl. Targów Wschodnich.

W dniu 19. grudnia odbył się w auli „Jarmark wyrobów gwiazdkowych“ na choinkę — urządzony staraniem miejscowego Koła „Czerwonego Krzyża“ pod kierunkiem prof. Holzera i przy współpracy p.E. Kubowiczówniej. Uczennice dostarczyły wielu pięknych ozdób na „drzewko“ a sprzedany niemal cały zapas tych robótek zasilił fundusze „Czerwonego Krzyża“.

W dniu 23. stycznia zorganizowano w sali gimnastycznej pokaz artystycznych wyrobów kobiecych, przedstawiony przez p. Terlecką, która okazała rozmaite wyroby jak batiki, szale włóczkowe, serwety i t. p., przyczem objaśniała rozmaite sposoby wyrobów tych artystycznych okazów.

W dniu 12 lutego zwiedziły uczennice pod kierunkiem P.P. Wychowawczyń Wystawę grafiki jugosłowiańskiej.

Uczennice VII kl. pod kierunkiem prof. H. Cieśli zwiedziły pięć wystaw sztuki współczesnej w Towarzystwie „Przyjaciół Sztuk pięknych“ i w „Domu Sztuki“ — ponadto odbyły wycieczki do Muzeum Dzieduszyckich i Muzeum Przemysłu artystycznego — poświęcone zwiedzaniu ich zbiorów w połączeniu z rysowaniem okazów.

W pierwszej połowie czerwca uczennice klas wyższych zwiedziły Wystawę sportową, urządzoną na pl. Targów Wschodnich.

W drugiej połowie czerwca zwiedziły uczennice pod opieką P. P. Wychowawczyń Wystawę pamiątek po Juliuszu Słowackim, urządzoną w Zakładzie Narodowym im. Ossolińskich przez lwowski Komitet obchodu sprowadzenia zwłok Poety do kraju.

W dniu 26 czerwca otwartą została w auli zakładowej wystawa rysunków i prac ręcznych, świadcząca o wysokim poziomie tego działu nauki.

7. Wykłady, koncerty, popisy.

Dnia 26. października p. Stanisław Jarosz, góral pohalański, wypowiedział w auli zakładowej wykład p. t.: „Tatry, Pieniny, Podhale“ — ilustrowany około 200 przeźrocami.

Dnia 4 grudnia były uczennice na Szopenowskim Poranku

muzyki kameralnej, urządzonym przez Tow. Pań Miłosierdzia im. św. W. a Paula — w sali Towarzystwa muzycznego.

Dnia 19 czerwca odbył się w auli popis szkoły muzycznej, prowadzonej w Zakładzie przez Prof. Konserwatorium Witolda Friemana.

8. Zebrania towarzyskie.

W niemały sposób do zadzierżgnięcia węzłów koleżeńskich pomiędzy uczenicami przyczyniały się t. zw. „Wieczorynki“ t. j. zebrania towarzyskie uczenic poszczególnych klas przy udziale Grona nauczycielskiego oraz P. P. Strzałkowskich, którzy jako gospodarze domu używali tym zebraniom młodzieży serdecznego poparcia. Wieczornice te składały się z popisów muzykalno-wokalnych, deklamacyj i recytacyj, poczem po podwieczorku odbywały się gry i zabawy towarzyskie. Wywierały one korzystny wpływ pod względem wychowawczym.

W dniu 7 grudnia odbyła się „Wieczorynka“ uczenic VIII kl., w dniu 16 stycznia VII kl. — z nader udatnym programem muzykalno-wokalnym i przedstawieniem komedji Fredry: „Pierwsza lepsza“. Uczennice wszystkich kursów seminarjalnych urządziły tego typu zebranie towarzyskie a uczennice II kursu zaprosiły na swą wieczornicę sieroty z „Ochronki im. Piłsudskiego“, użyczyły działwie miłej rozrywki i obdarowały ją słodyczami.

W okresie karnawałowem urządzili P. P. Strzałkowscy wyłącznie dla uczenic cztery zabawy, z których pierwsza odbyła się w auli zakładowej dla uczenic od IV do VIII gimn. i dla seminarzystek. Pod opieką Grona młodzież zabawiała się ochoczo przy dźwiękach orkiestry Br. Albertynów, — druga dla uczenic I do III kl. gimn. w sali muzycznej, trzecia dla działwy ze szkółki i przedszkola, wreszcie czwarta w dniu 5 lutego dla pensjonarek. Podczas tych zabaw P. P. Strzałkowscy podejmowali całą młodzież podwieczorkiem.

W dniu 9 maja — jako w dniu swych Imienin podejmował P. St. Strzałkowski młodzież w Brzuchowicach, dokąd wyjechało w tym dniu na „majówkę“ około 400 uczenic pod kierunkiem Grona nauczycielskiego. Przez szereg godzin zabawiała się młodzież wśród przepięknej pogody w lesie brzuchowickim przy

dźwiękach orkiestry Br. Albertynów — wieczorem powróciwszy do domu uniosła miłe wspomnienia z tego „święta wiosny“.

W dniu 16 czerwca uczenice kl. IV. pod opieką swej Wychowawczyni, p. Dr. I. Porębskiej odbyły rozrywkową wycieczkę do Janowa.

9. Szkolna Kasa Oszczędności.

Silnem echem odezwała się akcja propagandowa „Dnia Oszczędności“ w murach naszej szkoły, gdzie w dniu 5 grudnia powołaną zostało do życia Szkolna Kasa Oszczędności, związana organizacyjnie z Miejską Kasą Oszczędności, która z pełną gotowością pospieszyła z pomocą w tworzeniu tej nowej placówki oszczędnościowej.

Na tą intencję odprawił nabożeństwo prefekt ks. Błotnicki, poczem przemówił do młodzieży na temat „Dnia Oszczędności“, dyr. A. Medyński, który w dłuższym wywodzie poświęcił swe uwagi potrzebie oszczędności jako zagadnieniu wysokiej wartości moralnej i wskazał w tej mierze na zadania szkoły. W tej akcji propagandowej jest ona ważnym terenem, ma bowiem urabiać charaktery przyszłych obywateli i dać w ręce młodzieży oręż moralny w postaci cnót obywatelskich, wśród jakich na jednym z pierwszych miejsc podkreślić należy oszczędność. Wskazawszy dalej, że oszczędność jest sztuką umiejętnego wydatkowania — na licznych przykładach wskazał na sposoby, przy pomocy których młodzież może uczestniczyć w tej podniosłej akcji. Wkońcu zaznaczył, iż tworzona w Zakładzie „Szkolna Kasa Oszczędności“, powstaje przy znacznej pomocy Miejskiej Kasy Oszczędności, z którą organizacyjnie zostaje związaną — przedstawił instrukcję, dotyczącą organizacji Szkolnej Kasy Oszczędności. „Szkolną Kasę Oszczędności“ prowadziła w gimnazjum p. U. Lachowska, — w seminarjum p. J. Cieślowa.

10. Wychowanie fizyczne.

Usilnym dążeniem, skierowanym do poparcia rozwoju umysłowego — towarzyszyły usiłowania w sprawie wychowania fizycznego młodzieży.

W myśl programów gimnazjalnych wychowanie fizyczne obejmowało systematyczną gimnastykę, gry, zabawy, wycieczki

oraz sporty. Systematyczna gimnastyka odbywała się w specjalnie ku temu celowi przeznaczanej sali, zaopatrzonej w niezbędne przyrządy, — w strojach gimnastycznych — pod kontrolą lekarza szkolnego. W miesiącach letnich i jesiennych lekcje odbywały się na boiskach szkolnych. Lekcje składały się z wzorców boiskowych, gier i zabaw. W ćwiczeniach tych brały udział prawie wszystkie uczennice prócz nieznacznej ilości uwolnionych przez lekarza szkolnego.

Gimnastyka systematyczna była prowadzona systemem szwedzkim Linga — z uwzględnieniem systemu Ellina Falk'a i Björksten'a, program obejmował również i gimnastykę rytmiczną.

W sezonie zimowym korzystały uczennice z własnej ślizgawki, urządzonej na boisku oraz urządzały wycieczki z saneczkami.

Podobnie jak w programie gimnazjalnym i w seminarjalnym wychowanie fizyczne obejmowało gimnastykę systematyczną oraz gry, zabawy i wycieczki. W porze zimowej prowadzono ją w sali gimnastycznej — w letniej na boiskach, rozmieszczonych w parku szkolnym. Ćwiczenia systematyczne prowadzono systemem Linga uwzględniając przytem system Ellina Falk'a i Björksten'a oraz elementy gimnastyki rytmicznej. Podział materiału był następujący: na I. i II. kursie w dwóch godzinach tygodniowo prowadzono gimnastykę systematyczną, — na III. kursie program obejmował w jesieni i na wiosnę w dwóch godzinach tygodniowo gimnastykę systematyczną i wzorce boiskowe, w zimie jedną godzinę przeznaczono na ćwiczenia, jedną poświęcono teorii i historii gimnastyki. Uczennice kursu IV. w jednej godzinie tygodniowo odbywały ćwiczenia systematyczne, dwie poświęcono lekcjom praktycznym, — podobnie w trzech godzinach tygodniowo odbywała się gimnastyka na kursie V. Jedną z nich zajęły ćwiczenia systematyczne, dwie pozostałe lekcje — praktyczne prowadzone przez uczennice kolejno z rozmaitemi klasami szkoły ćwiczeń. W zimie korzystały uczennice z własnej ślizgawki i z saneczkami uczęszczały na wycieczki.

Warunki dla prowadzenia pracy fizycznej były w Zakładzie jak najbardziej pomyślne. Obszerna, słoneczna, w niezbędne przyrządy zaopatrzona sala gimnastyczna, — w okresie jesiennym i letnim dwa boiska w parku szkolnym, — stała opieka lekarska —

spełniały jak najlepiej swe zadanie. To też młodzież w czasie ćwiczeń miała wiele przestrzeni, powietrza i słońca.

Praca roczna zakończoną została popisem gimnastycznym, urządzonym na boisku w parku zakładowym w dniu 18 czerwca — wobec Wiz. p. Marji German i licznie zebranej publiczności ze sfer rodzicielskich. Program popisu, który odbył się przy dźwiękach orkiestry Br. Albertynów, — obejmował ćwiczenia wolne, płyśy, gry i zabawy — przyczem wynik świadczył o znacznym poziomie ćwiczeń gimnastycznych w Zakładach.

11. Stan zdrowotny.

W kierunku zdrowotnym — zwracano przedewszystkiem uwagę, ażeby drogą zakładu nie szerzyły się choroby zakaźne a szczególnie płońica, która w całym mieście grasowała z wielkim natężeniem. O ile w roku zeszłym mieliśmy z pomiędzy wszystkich uczenic zakładu 10 wypadków zachorowania — w bieżącym — mimo silniejszego natężenia tej choroby w mieście — mieliśmy tylko 4 wypadki zachorowania i to w 3 rodzajach — w różnych dzielnicach miasta. Niestety jeden wypadek zakończył się śmiercią i to w czasie, kiedy epidemja tej choroby przygaśła t. j. z końcem maja. Dzięki energicznym zarządzeniom w zakładzie choroba ta nie zmusiła Władz do przedsięwzięcia żadnych zarządzeń jak n. p. zamykania klasy. Śmierć zabrała jeszcze jednego chłopaka z przedszkola na zapalenie opon mózgowych na tle gruźliczem — czego ani przewidzieć, ani też czemu zapobiedz nie było można. Pozatem stan zdrowia nie pozostawiał nic a nic do życzenia — to też frekwencja uczenic była zupełnie normalną.

Uczennice pozostawały stale — każdego dnia pod opieką lekarską a o ile choćby tylko podejrzone były o jakiegokolwiek cierpienie — poddawane były badaniu lekarskiemu pomiędzy 8 a 10 godziną. Poza godzinami podanemi nie wzywano lekarza szkolnego ani razu do jakichś nadzwyczajnych wypadków a ze zdarzającemi się wypadkami omdlenia bądź rzeczywistego, bądź wątpliwego — dawała sobie radę higienistka szkolna — podając uczennice ścisłej obserwacji i troskliwej opiece.

W zakładzie przestrzega się ściśle zasad higieny a przede wszystkim dba się o czystość wogóle a rąk w szczególności, a także zwalcza się — przez dokładną obserwację i wydany poprzednio zakaz — w żeńskich zakładach niestety trudny do wykorzenia się nałóg ciągłego całowania się w usta — przez co setki tysięcy drobnoustrojów przenosi się z ust do ust. Kto wie, czy temu zarządzeniu nie zawdzięcza się, że na około 700 uczenic tylko 4 uległo płonicy.

Jak rok rocznie, także i w bieżącym roku każda z uczenic była badaną przed wyjazdem na wycieczkę — o ile nie zastosowano się do tego — odbijało się to niekorzystnie na uczestnikach wycieczki. W końcu podkreślić należy, że w bieżącym roku nie korzystały uczennice z lampy kwarcowej w zakładzie. Przyczyny szukać należy z jednej strony w tem, że przeważna ilość uczenic korzystać mogła z tego dobrodziejstwa w instytucjach, do których rodzice należą n. p. kasy chorych, pomoc lekarska dla urzędników państwowych, gminnych etc. a po części zdaje się dlatego, że bardzo skromna opłata, policzona przez właściciela zakładu, jedynie za użycie prądu nie imponowała tym, którzy wierzą raczej w słono opłacane zabiegi lecznicze.

12. Kram przyborów szkolnych.

Założony przed pięciu laty przez p. Dr. Marję Jarosiewiczówną Kram zaopatrywał w przybory szkolne młodzież Zakładów i w roku sprawozdawczym dzięki niestrudżonym zabiegom swej kierowniczkii wykazywał pomyślny rozwój.

W szczególności ruch na tem polu przedstawia poniżej podane:

Sprawozdanie za czas od 4 X. do 16 VI. 1927.

Saldo kramu pomocy koleżeńskiej 4/XI 1926	.	.	184 zł. 84 gr.
Saldo kramu zakładowego 16/VI 1937	.	.	457 „ 60 „
Pożyczka Pana St. Strzałkowskiego	.	.	100 „ — „
Majątek zatem kramu 16/VI 1927	.	.	<u>357 zł. 60 gr.</u>

W czasie od 4/X 1927 do 16/VI 1927

zakupiono towaru za	. . . . .	570 zł. 68 gr.
sprzedano towaru za	. . . . .	743 „ 44 „
obrót ogólny wynosił	. . . . .	<u>1374 zł. 40 gr.</u>
Czysty dochód wynosił zatem z dniem 16/VI 1927	.	<u>172 zł. 76 gr.</u>

Suma ta stanowi 21% zysku od włożonego kapitału. Kram był otwarty stale w ciągu drugiej, trzeciej i czwartej przerwy.

Dni sprzedaży było 152. Najniższy przeciętny utarg dzienny wynosił 2 zł. 21 gr., najwyższy 8 zł. 08 gr., średni przeciętny 4 zł. 89 gr.

Sprzedają towaru zajmowały się trzy uczennice II. kursu seminarjum: Assmannówna, Lemiszowska i Waclawowiczówna. Kontrolowała dyżury p. Walerja Sabatowska. Sprawą zakupów i wypłat zajmowała się podpisana.

Dr. Marja Jarosiewiczówna.

13. Chóry i Orkiestra.

Stały chór seminarjalny, istniejący w Zakładach pod kierunkiem prof. W. Adamczaka — występował podczas nabożeństw szkolnych a w czasie feryj świątecznych w rozmaitych kościołach a pozatem brał udział w obchodach narodowych.

W ubiegłym roku szkolnym po raz pierwszy zorganizowany został przez prof. W. Hausmana chór gimnazjalistek, który występował kilkakrotnie.

Zespół smyczkowy pod kierunkiem naucz. p. Szczudłowskiej swemi udatnemi produkcjami stwierdził, że i na tem polu dzięki usilnej pracy można uzyskać znaczne postępy.

14. Koło „Czerwonego Krzyża“.

Do istniejącego w Zakładach Koła „Czerwonego Krzyża“ — pozostającego pod kierunkiem prof. Holzera, należały wszystkie uczennice. Koło urządziło w dniu 19 grudnia jarmark wyrobów na „drzewko“ a drobnemi wkładkami zasililo fundusz Kolonji wakacyjnej.

15. „Słoneczny Szlak“.

W ubiegłym roku szkolnym po raz pierwszy zorganizowano w Zakładach wydawnictwo pisemka szkolnego „Słoneczny Szlak“. Komitet redakcyjny dokładał starań, aby drukowane były wyłącznie artykuły z pod pióra uczniów, które chętnie pisały do swego pisemka, budzącego wśród rzeszy młodzieży duże zainteresowanie. W ciągu roku szkolnego ukazało się pięć numerów „Słonecznego Szlaku“ — a dalsze wydawnictwo natknęło na tak znaczne trudności finansowe z powodu kosztów druku, że musiano chwilowo je przerwać. Praca na tem polu po ich przewyciężeniu podjęta zostanie w przyszłym roku szkolnym.

16. Kolonja wakacyjna.

Podczas letnich wyczasów w bieżącym roku zamierzaliśmy urządzić wakacyjną kolonję nad morzem południowem: w Rimini względnie w Nizy. I z jednej i z drugiej miejscowości otrzymaliśmy bardzo dogodne warunki, uzyskanie jednak paszportów natrafiło na nieprzyzwyczajone trudności w Warszawie. Wyjeżdżał tam dyr. Dr. Nittman, aby na miejscu poprzeć podanie o paszporty, wkońcu odmówiono ich udzielenia, wobec czego projekt zorganizowanej kolonji wakacyjnej został zarzucony.

Z rozwiązaniem się tego projektu postanowiliśmy urządzić wakacyjną kolonję w kraju. Poszukiwania za odpowiednią miejscowością trwały przez dłuższy czas. Początkowo zwróciliśmy uwagę na Zaleszczyki, gdzie w dniach 29 i 30 kwietnia bawili P. St. Strzałkowski i dyr. A. Medyński celem naocznego przeglądu proponowanego na pomieszczenie kolonji internatu. Gdy jednak stosunki miejscowe nie odpowiadały kolonji — musiano znów zwrócić zabiegi w innym kierunku.

Ostatecznie postanowiono urządzić kolonję nad Bałtykiem i wybraną została w tej mierze tuż nad brzegiem morza położona miejscowość Mosty powyżej Gdyni, w oddaleniu 7 km. od stacji Chylonji, gdzie P. St. Strzałkowski w dniu 19 maja wynajął dwór, położony w parku w oddaleniu 10 min. drogi od brzegu morza.

Tak więc po przepięknej Ciśnie, gdzie kolonja bawiła zeszłego roku na wyczasach letnich — na przeciąg sześciu

tygodni wyjedzie młodzież w tym roku nad Bałtyk — po zakątku górskim brzeg polskiego morza użytych jej sporo chwil miłych i przyjemnych.

17. Pensjonat.

Od szeregu lat istnieje w Zakładzie dla uczenic zamiejscowych pensjonat, pomieszczony w odpowiednio urządzonych salach II. i III. p. i wzorowo prowadzony przez Przełożoną Pensjonatu, p. Marję Strzałkowską, która szczególną poświęca wychowankom opiekę i otacza je troskliwością. Zarząd pensjonatu zapewnia wychowankom obok doskonałego pomieszczenia pod względem higienicznym jak najlepsze warunki jak obfite i zdrowe odżywianie, czujną opiekę, zastępującą domr odzicielski a w razie choroby pomoc lekarza szkolnego.

Osobne sypialnie obliczone na kilka uczenic ze światłem wschodniem, pozwalają ugrupować młodzież odpowiednio do wieku i charakteru. Pomiędzy każdymi dwiema sypialniami znajduje się pokój nauczycielki, której powierzono opiekę nad daną grupą uczenic. Każdy pokój posiada osobną łazienkę a każda uczenica ma osobno dla siebie przeznaczoną umywalnię z dopływem ciepłej i zimnej wody. Urządzenie sypialni proste i skromne, ale wygodne i estetyczne.

Czas po lekcjach szkolnych przepędzają pensjonarki w obszernych salach do nauki, w których każda z nich posiada osobne biurko i szafkę na książki, albo w sali muzycznej. Ponadto istnieje osobna sala dla gier i zabaw i obszerna jadalnia. Pensjonarki w letnim i jesiennym sezonie przepędzały czas w parku szkolnym, w zimie korzystały z toru łyżwiarskiego, urządzonego na jednym z boisk szkolnych.

Wspólna lektura, fachowa pomoc dla uczenic słabszych, pogadanki, zabawy, muzyka, teatr amatorski, codzienne przechadzki pod wytrawną opieką — wypełniały czas wolny od nauki.

18. Szkoła muzyczna.

Szkoła muzyczna przy Zakładach naukowo-wychowawczych im. Zofji Strzałkowskiej w roku sprawozdawczym wykazała wzmożoną działalność. Naukę gry fortepianowej, śpiewu solowego oraz

przedmiotów teoretycznych pobierało 48 uczenic pod kierunkiem p. Witolda Friemana, profesora kursu koncertowego I inspektora klas fortepianowych Konserwatorium Polskiego Towarzystwa Muzycznego.

Studja fortepianowe podzielono na dwa kursy, z których niższy pracował pod kierunkiem pp. Frenklowej i Kisielewskiej, kurs wyższy prowadziły pp. Czyżewska i Mussilowa. Śpiewu solowego udzielała p. Kisielewska. Przedmioty teoretyczne wykładał prof. Wiktor Hausman. Mimo pewnych trudności organizacyjnych dzięki troskliwemu zajęciu się szkołą ze strony właścicieli Zakładów, jak i usilnego współdziałania Grona nauczycielskiego wyniki pracy tegorocznej były nader korzystne zarówno pod względem przerobienia odpowiedniego materiału, jak i ogólnego poziomu uczynionych postępów, czego wyrazem był popis muzyczny, urządzony dnia 19 czerwca w auli zakładowej w obecności prof. Friemana, sfer rodzicielskich i licznie zebranej młodzieży. Program popisu obejmował produkcje muzykalno-wokalne: chóru seminarzystek pod batutą prof. W. Adamczaka i zespołu skrzypcowego pod kierunkiem naucz. p. Szczudłowskiej oraz produkcje fortepianowe uczenic zakładowej Szkoły muzycznej.

KRONIKA ZAKŁADÓW.

Rok szkolny 1926/7 rozpoczął się w myśl rozporządzenia Kuratorjum w dniu 15 września. Wpisy odbywały się w dniach od 1 do 14 września, — egzamina poprawcze przeprowadzono w dniach 13 i 14 września.

Inauguracyjne nabożeństwo, rozpoczynające rok szkolny zostało odprawione w kaplicy zakładowej w dniu 15 września przez ks. prefekta Fr. Błotnickiego, poczem młodzież odśpiewała hymn narodowy. Po nabożeństwie odczytano uczniom podział godzin na dzień następny, w którym rozpoczęła się nauka szkolna.

Do gimnazjum zapisało się: do kl. I. — 12 uczenic, do II. 17, do III. — 33, do IV. — 40, do V. — 40, do VI. — 49, do VII. 47, do VIII. — 37. Razem 275 uczenic.

Do seminarjum zapisało się: I. kurs 78 uczenic, podzielonych na dwa oddziały, II. k. 52, III. k. 47, IV. k. 46, V. k. 53, do szkoły ćwiczeń: I. kl. 12, II. kl. 15, III. kl. 14, IV. kl. 10.

W dniu 1 października młodzież wzięła gremjalny udział w otwarciu Seminarjum gospodarczo-ochroniarskiego, była obecna na nabożeństwie, odprawionem przez ks. prefekta Błotnickiego i przysłuchiwała się przemówieniom Dyr. Dra K. Nittmana, P. Wygodziny, delegatki Towarzystwa Gospodarskiego oraz JWP. Wizytatora M. Wojkowskiego.

W dniu 17 października delegacja uczenic klas wyższych była obecna na uroczystości wręczenia orderu „Polonia Restituta“ P. Annie Lewickiej, zasłużonej działaczce na niwie oświatowej, długoletniej pracownicy Koła Pań T. S. L. i redaktorce „Małego Światka“.

W dniu 19 października jak grom padła na Zakład wiadomość o ohydnej zbrodni, dokonanej na osobie Kuratora Stanisława Sobińskiego. Gdy nazajutrz zebrały się uczenice w Zakładzie, na skutek żałoby przerwana została nauka po trzeciej lekcji, poczem młodzież udała się do auli, gdzie do niej przemówił dyr. Dr. Nittman podnosząc ogrom straty, poniesionej przez społeczeństwo skutkiem śmierci niezapomnianego śp. Kuratora. Ks. Błotnicki odmówił modlitwę za spokój duszy śp. Zmarłego, poczem uczenice opuściły mury szkolne.

Nabożeństwo żałobne odprawił ks. Błotnicki w dniu 21 października, po którego ukończeniu uczenice udały się pod kierunkiem PP. Wychowawczyń na pl. Marjacki i wzięły udział w uroczystym, manifestacyjnym pochodzie, zorganizowanym jako „hold młodzieży“ śp. Kuratorowi Sobińskiemu.

W pochodzie pogrzebowym wzięła udział delegacja uczenic VIII. kl. gimn. i V. k. sem. i wystąpiła z wieńcem, na którego szarfach widniały słowa: „Niezapomnianemu naszemu Orędownikowi“ — „Zakłady naukowo-wychowawcze im. Zofji Strzałkowskiej“. W myśl zarządzenia Komitetu Obywatelskiego uczenice naszego Zakładu w czasie pochodu pogrzebowego zaciągnęły szpalery wzdłuż swego gmachu szkolnego a po przejściu konduktu zajęły po raz wtóry miejsca na ul. Piekarskiej od wylotu ul. Gliniańskiej do kościoła OO. Zmartwychwstańców. Serdeczne

wspomnienie poświęciła jedna z uczenic śp. Zmarłemu w piśmie szkolnem „Słoneczny Szlak“.

W dniu 29 października uczennice-harcerki wzięły udział w nabożeństwie żałobnem, odprawionem w Bazylice staraniem Związku Harcerstwa Polskiego za spokój duszy śp. Kuratora Sobińskiego.

W dniu 14 listopada delegacja klas wyższych wzięła pod opieką PP. Prochaskównej i Wolskiej udział w pogrzebie śp. Dyr. Józefa Nogaja, przed laty Wizytatora Zakładu.

W dniu 5 grudnia jako w dniu, poświęconym propagandzie „Dnia Oszczędności“ otwartą została w Zakładzie „Szkolna Kasa Oszczędności“.

W dniu 13 grudnia rozstał się z tym światem Wizytator gimnazjum Kazimierz Eljasz. W pogrzebie tego cichego, skromnego i prawego Obywatela i serdecznego Przyjaciela młodzieży wzięły gremialny udział uczennice wszystkich klas a delegacja kl. VIII. złożyła u Jego trumny wieniec z napisem: „Serdecznemu Swemu Opiekunowi“ — „Gimnazjum im. Zofji Strzałkowskiej“.

W dniu 17 grudnia odbyła się w Zakładzie uroczystość „Choinki“ dla sierót po „Obroncach Lwowa“.

W dniu 29 grudnia jako w trzecią rocznicę śmierci śp. Przełożonej Zofji Strzałkowskiej odbyło się w kaplicy zakładowej nabożeństwo żałobne za spokój Jej Duszy. Młodzież pomimo feryj świątecznych przybyła tłumnie, by uczcić pamięć niezapomnianej Swej Przełożonej.

W dniu 19 stycznia odbyło się Walne Zgromadzenie „Koła rodzicielskiego“ na którem omawiano program pracy na najbliższą przyszłość.

W dniu 29 stycznia odbyła się w auli zakładowej zabawa z tańcami wyłącznie dla uczenic od kl. IV. do VIII. Przy dźwiękach orkiestry BB. Albertynów uczennice zabawiały się ochoczo, poczem PP. Strzałkowscy podejmowali uczęszczającą do Zakładów młodzież podwieczorkiem. Zabawa skończyła się o godz. 9-tej wieczorem. Młodzież pozostawała pod opieką dyrektorów i licznie zebranego nauczycielstwa.

W dniu 1 lutego odbyła się w sali muzycznej zabawa uczenic kl. I.—III., podejmowanych podwieczorkiem przez PP.

Strzałkowskich. Uczennice zabawiały się przez kilka godzin pod opieką swych PP. Wychowawczyń.

W dniu 2 lutego delegacja uczenic klas wyższych była obecną na uroczystej Akademji, urządzonej w sali Teatru Wielkiego przez Komitet obywatelski ku czci śp. Kuratora Sobińskiego.

W dniu 26 lutego jako „w dniu dyrektorskim“ młodzież była zwolnioną od nauki szkolnej.

W dniu 24 kwietnia zmarła Wanda Gelinkówna, uczenica VIII. kl. W pogrzebie wzięły udział koleżanki wraz z Radą Pedagogiczną tej klasy. Nabożeństwo żałobne za spokój jej duszy odbyło się w dniu 2 maja.

W dniu 3 maja delegacja uczenic klas wyższych wzięła udział w uroczystym obchodzie Święta Państwowego.

Dnia 6 maja przybyła do Lwowa młodzież seminarjum nauczycielskiego w Krzemieńcu w liczbie 70 seminarzystek i seminarzystów pod kierunkiem członków Rady Pedagogicznej, PP. Anieli Piotrowskiej, Wiktora Michalewskiego i Mieczysława Woznowskiego. Seminarzystki pomieszczone zostały w pensjonacie naszych Zakładów, gdzie znalazły nader gościnne przyjęcie. Uczennice zabawiły we Lwowie przez przeciąg dwóch dni, zwiedziły w tym czasie muzea i panoramę Raclawicką. W ciągu swego pobytu były na lekcjach w seminarjum i zaznałomiły się z lwowskimi koleżankami. Uczennice z pobliskich kresów wołyńskich, zachwycone zarówno Lwowem, jak i serdecznem przyjęciem — odjechały w dniu 7 maja wieczornym pociągiem.

Dnia 8 maja składała młodzież wraz z Gronem nauczycielskiem życzenia imieninowe p. Stanisławowi Strzałkowskiemu.

W dniu 26 maja był Zakład widownią bardzo miłej uroczystości: zjazdu abiturjentek gimnazjum, które w r. 1917 złożyły egzamin dojrzałości. Zjazd rozpoczął się nabożeństwem, w którym wzięły udział były uczennice i ich rodziny, członkowie Rady Pedagogicznej i obecne wychowanki Zakładu. Po Mszy św. przemówił do zebranych prefekt ks. Błotnicki.

Na Zjazd przybyły:

1. Bergerówna-Awinowa Wanda (Lwów), 2. Dr. Braunówna Zofja (Lwów), 3. Bujanowska-Nadachowska Marcela (Brzeżany)
4. Danekówna-Ryczakowa Marja (Dolina), 5. Głodzińska-Rawska Sabina (Lwów), 6. Jarymowicz-Dawidowicz Irena (Hołodówka),

7. Kolbuszowska-Pawłowska Danuta (Polanka-Karol), 8. Mielnikówna-Hejnoszowa Marja (Lwów), 9. Pawłowska-Maniakowa Marja (Lwów), 10. Podhrebela-Kowalska Zofja (Zawiercie) 11. Prawinówna-Reislerowa Betti (Tyśmienica), 12. Rubinowska-Dewińska Ludwika (Grudziądz), 13. Inż. Szabatowska Janina (Dublany) 14. Żmudzka-Tolłoczkowa Janina (Lwów).

Z 25 abiturjentek, które w tutejszem gimnazjum złożyły w r. 1917 egzamin dojrzałości, przybyło 14, inne usprawiedliwiły swą nieobecność.

Z dawnych wychowawców przybyli: dyr. Dr. Ulrich i prof. Dr. Czesław Nanke, — z obecnej Rady Pedagogicznej dyr. Dr. Nittman, prefekt ks. Błotnicki, Dr. Roman Jamrógiewicz — oraz P. Stanisław Strzałkowski. W Imieniu dyrekcji przemówił do zebranych Dr. R. Jamrógiewicz witając w serdecznych słowach uczestniczki Zjazdu, oddając hołd Zmarłym a zachęcając b. abiturjentki do łączności pokreślił silne węzły, wiążące b. uczennice, pozostające dziś na rozmaitych posterunkach pracy obywatelskiej — z Zakładem, w końcu odczytał katalog.

Nastąpiło zainteresowanie budzące cześć Zjazdu: sprawozdanie uczestniczek z ubiegłych dziesięciu lat życia. Popłynęły słowa proste, wypowiedane w formie swobodnej, pełne jednak treści, świadczącej o wartości „jubilatek“ i Zakładu, który je wychowywał. Nie było ani jednego życia zmarnowanego, wykolejonego. Studja, praca naukowa, artystyczna, społeczna, założenie ogniska domowego — złożyły się na treść tych lat dziesięciu. Wspólna fotografia zakończyła oficjalną część Zjazdu. Na skromnem zebraniu towarzyskiem w serdecznym nastroju wspomniano lata szkolne. Z przemówień podkreślić należy mowę dyr. Dra Nittmana.

W dniach od 4 do 8 czerwca gościł Zakład miłych gości: 15 uczenic Polskiego Gimnazjum w Gdańsku. Dyrekcja tego gimnazjum wychodząc z założenia, że jednym z czynników, wywierających wielki wpływ na kształtowanie duszy tamtejszej młodzieży polskiej, żyjącej stale w otoczeniu niemieckiem, może być poznanie ojczystego kraju przez dłuższe przebywanie w środowiskach polskich, w okrzęjnej podróży po Polsce skierowała wycieczkę w wspomnianym czasie do Lwowa.

Wycieczka przybyła do naszego miasta pociągiem warszawskim w sobotę, 4 czerwca. Przyjęciem Gdańszczanek we Lwowie zajęły się uczennice gimnazjum i seminarjum, które pod kierunkiem Grona Nauczycielskiego w liczbie kilkuset przybyły na dworzec celem ich powitania. Przybywającą wycieczkę gdańską powitali serdecznie P. P. dyr. A. Medyński i Stanisław Strzałkowski, poczem Chór seminarzystek odśpiewał piękną kantatę okolicznościową układu prof. W. Adamczaka do słów ks. prefekta Błotnickiego:

„Witajcie nam, witajcie nam
 Przybyli tu z dalekich stron,
 Witajcie nam u Lwowa bram,
 Bo wspólny gra nam w duszach ton.
 Gdzie błękit mórz, Ojczyzna tam
 Ma swoją w Was kresową straż,
 Tu czuwa Lwów u wschodnich bram
 Gród wiernie czuwa nasz!”

„Witajcie nam, bo bracia my
 Kresowy ród, kresowa straż,
 Na widok wasz nam serce drży.
 Bo wy i my, to Polski straż.
 W radosny ton piosenka dzwoń
 I rozgłoś w krąg serdeczną wieść,
 Ku braciom Lwów wyciąga dłoń
 Polonji gdańskiej cześć“.

Nastąpiło z kolei rozkwaterowanie Gdańszczanek, które częścią znalazły gościnę w pensjonacie zakładowym, częścią u uczennic. W ciągu trzech następnych dni zwiedzały uczennice z Gdańska nasze miasto, były na Zlocie sokolim, złożyły kwiaty na cmentarzu „Obrońców Lwowa“. Oprowadzał wycieczkę po Lwowie ks. prefekt Błotnicki.

We wtorek przed wyjazdem wycieczki do Borysławia odbył się w auli zakładowej Wieczór, poświęcony gdańskiej wycieczce. Aula wypełniła się po brzegi młodzieżą, przybyłą w towarzystwie rodziców, — pierwsze miejsca zajęli Goście. Po odśpiewaniu okolicznościowej kantaty przez Chór seminarzystek pod batutą prof. W. Adamczaka — przemówił dyr. A. Medyński i powitał w ser-

deczynych słowach przybyłych wskazując na to, iż wbrew wszelkim wyrokom i zakusom wrogich nam potęg portowe miasto jest związane z Polską w imię przyrodzonych, gospodarczych, politycznych i dziejowych praw. Po skreśleniu roli Gdańska w dziejach polskich omówił listopadową obronę Lwowa przedstawiając epizody bohaterskich walk, prowadzonych przez młodzież kresowego grodu.

Po tem przemówieniu uczennice IV. kursu seminarjum odegrały sztukę Marji Bogusławskiej: „Sclavus saltans“ a uczennice szkoły powszechnej przedstawiły w stylowych kostjumach tańce narodowe. Wkońcu na ekranie ukazały się zdjęcia filmowe życia w naszych murach szkolnych. Młodzież gdańska serdecznem przyjęciem była wprost rozentuzjasmowaną.

Po Wieczorze P. P. Strzałkowscy z nadzwyczajną gościnnością podejmowali całą wycieczkę u siebie. Na pogawędce czas szybko mijał, Goście wyrażali radość, iż mogli poznać Lwów, z którego wywozą najmiłsze wspomnienia.

Dołożyliśmy wszelkich starań, aby Gdańszczankom uprzyjemnić pobyt we Lwowie, wychodziliśmy bowiem z zapatrywania, że pobyt ich w ojczystym kraju, poznanie stosunków, zwyczajów sprostuje niejednen błędny pogląd, który jeszcze niestety tu i ówdzie błąka się wśród polskiego społeczeństwa w Gdańsku. Młodzież bowiem powróciwszy do Gdańska rozszerzy niewątpliwie wśród najbliższego otoczenia prawdziwe wiadomości o Polsce, wolne od zabarwień i uprzedzeń dzielnicowych. Wycieczka opuściła Lwów we środę 8 czerwca, kierując dalszą swą drogę do Zagłębia naftowego.

Rok szkolny zakończono w dniu 28 czerwca uroczystem nabożeństwem w auli zakładowej — poczem nastąpiło rozdanie świadectw rocznych.

Sprawozdanie Dyrekcji Gimnazjum

(posiadającego pełne prawa gimnazjów państwowych, przewidziane w §. 1. lit. a. rozp. z dnia 7 listopada 1924. № 12.600/II. na podstawie rozp. Minist. Wyznań Relig. i Ośw. Publ. z dnia 24 listopada 1926. № II. 14. 405/26).

I. Skład Rady Pedagogicznej

w roku szkolnym 1926/27.

1. **Medyński Aleksander**, prof. Państwowego IX Gimn., dyrektor Zakładu, uczył od 1 maja geografji w kl. I i II.

2. **Białkowska Jadwiga**, dypl. nauczycielka, uczyła języka polskiego w kl. I, II i III.

3. **Bilinkiewicz Seweryn**, prof. Państwowego I Gimn., uczył matematyki w kl. VIII.

4. **Ks. Błotnicki Franciszek**, prefekt, kapelan Zakładów, uczył religji rzym.-kat. w kl. I—VIII.

5. **Cieśla Henryk**, nauczyciel Państwowego VIII Gimn., uczył rysunków w kl. VII i VIII.

6. **Cieślowa Stefanja**, egz. nauczycielka, zawiadowczyni zbiorów rysunkowych, uczyła rysunków w kl. I—VI.

7. **Dawidowiczówna Marja**, nauczycielka, wychowawczyni kl. VII, uczyła języka francuskiego w kl. II, III, V i VII.

8. **Drewnowska Zofja**, nauczycielka, uczyła przyrody w kl. I, II i III.

9. **Hauke Paulina**, nauczycielka, uczyła języka francuskiego w kl. IV, VI i VIII.

10. **Hausman Wiktor**, kap. WP., profesor w Korpusie kadetów № 1., uczył śpiewu w kl. I, III, VI i VII.

11. **Holzer Gwido**, prof. Państwowego VII Gimnazjum, uczył języka niemieckiego w kl. III—VIII.

12. **Jamrógiewicz Roman**, dr. fil., prof. Państwowego VII

Gimnazjum, uczył fizyki w kl. VI (w obu oddziałach) i w kl. VII (w oddz. humanistycznym).

13. **Jaroszowa Jadwiga**, nauczycielka, wychowawczyni kl. II, zawiadowczyni zbiorów geograficznych, uczyła do dnia 1 maja geografji w kl. I, II, III i V.

14. **Jędrzejowska Helena**, egz. nauczycielka, wychowawczyni kl. III, uczyła języka łacińskiego w kl. II—IV.

15. **Kubowiczówna Ewa**, nauczycielka, uczyła robót w kl. I — IV.

16. **Lachowska Urszula**, nauczycielka, uczyła chemji w kl. V, fizyki w kl. IV (oddz. mat.-przyr.), matematyki w kl. IV (oddz. mat.-przyrod.) oraz pisma w kl. I.

17. **Laskowski Franciszek**, prof. Państwowego XI Gimn., uczył języka polskiego w kl. VIII.

18. **Lechicka Jadwiga**, dr. fil., wychowawczyni kl. I, uczyła historii w kl. I, II, V i VI.

19. **Mejbaum Waclaw**, dr. fil., prof. Państwowego V Gimn. uczył historii w kl. II i VII.

20. **Mikulecka Wanda**, naucz. Państwowego Gimnazjum im. Król. Jadwigi, wychowawczyni kl. VIII, uczyła języka łacińskiego w kl. VIII.

21. **Nittman Karol**, dr. fil., dyrektor Pryw. Seminarjum naucz. żeńskiego im. Zofji Strzałkowskiej, uczył historii w kl. III, a od 1 maja geografji w kl. III i V.

22. **Paszkudzki August**, dr. fil., prof. Państw. XI Gimn., uczył historii w kl. VIII.

23. **Poluszyńska Janina**, dr. fil., uczyła przyrody w kl. IV (w obu oddziałach).

24. **Poluszyński Gustaw**, dr. fil., adjunkt Uniwersytetu, uczył przyrody w kl. V, VI (w obu oddziałach), w kl. VII (w oddz. matem.-przyr.) i w kl. VIII (w obu oddziałach).

25. **Porębska Irena**, dr. fil., nauczycielka Państwowego Gimn. im. Król. Jadwigi, wychowawczyni kl. IV, uczyła historii i geografji w kl. IV.

26. **Prochaskówna Wilhelmina**, egz. nauczycielka, sekretarka Rady Pedagogicznej, wychowawczyni kl. VI, uczyła języka polskiego w kl. IV — VII.

27. **Remerowa Krystyna**, dr. fil., bibliotekarka Biblioteki Uniwersyteckiej, uczyła języka łacińskiego w kl. V.

28. **Sabatowska Walerja**, nauczycielka, wychowawczyni kl. V, uczyła fizyki w kl. IV w oddz. hum., matematyki w kl. I—III, w kl. IV w oddz. hum. i w kl. V.

29. **Schipper Naftali**, em. nauczyciel religii mojżeszowej w szkole wydziałowej, uczył religii mojżeszowej w kl. I—VIII.

30. **Smereka Jan**, dr. fil., uczył języka łacińskiego w kl. VII.

31. **Smolka Franciszek**, dr. fil., docent Uniwersytetu, prof. Państwowego VII Gimnazjum, uczył języka łacińskiego w kl. VI.

32. **Tenczyn Emil**, prof. Państwowego XI Gimnazjum, uczył fizyki w kl. VII w oddz. matem. przyrod. i w kl. VIII w oddz. matem.-przyrod.

33. **Wolska Barbara**, egz. nauczycielka, uczyła ćwiczeń cielesnych w kl. I—VIII.

34. **Zawirski Zygmunt**, dr. fil., docent Politechniki, prof. Państwowego VII Gimnazjum, uczył fizyki w kl. VIII w oddz. hum. i propedeutyki w kl. VIII.

35. **Serbeński Walerjan**, dr. medycyny, lekarz szkolny i kierownik Stacji leczniczej promieniami lampy kwarcowej.

36. **Kraftówna Marja**, higienistka.

II. Zmiany w Radzie Pedagogicznej

w roku sprawozdawczym.

Ubyli z Rady Pedagogicznej: pp. Cygan Stanisław, Emchowiczowa Olga, Lachowska Helena, ks. Mołdoch Andrzej, Relingerowa Marja, Ruxer Stanisław, Szujski Władysław, Dr. Zaleski Juljusz.

Przybyli: pp. ks. Błotnicki Franciszek, Cieśla Henryk, Hausman Wiktor, Laskowski Franciszek, Dr. Połuszyńska Janina, dyr. Dr. Nittman Karol, Dr. Remerowa Krystyna, Dr. Smereka Jan.

III. Pomieszczenie Zakładu.

Zakład położony przy ul. Zielonej l. 22. mieści się w specjalnie ku temu celowi wzniesionym gmachu i zawiera obok ośmiu sal szkolnych — sale: amfiteatralnie urządzonej fizyczną,

dla ćwiczeń fizycznych i chemicznych, muzyczną i gimnastyczną. W auli zakładowej w niedziele i święta odbywały się wspólne nabożeństwa i egzorty — jak niemniej przedstawienia teatralne i kinoteatralne.

W Zakładzie istnieje obszerny park szkolny oraz dwa boiska, na których w okresie wiosennym, letnim i jesiennym prowadzono ćwiczenia cielesne, w tym czasie niektóre lekcje odbywały się w parku szkolnym. Młodzież w razie pogody przepędzała przerwy między lekcjami na boiskach, gdzie uprawiała gry i zabawy oraz w parku szkolnym.

IV. Nauka.

W sprawozdawczym roku szkolnym rozpoczęła się nauka w myśl rozporządzenia Kuratorjum w dniu 15 września 1926 r., a zakończoną została uroczystem nabożeństwem w dniu 28-go czerwca, poczem rozdano uczniom świadectwa roczne.

Nauka odbywała się ściśle według programu ministerjalnego dla gimnazjów państwowych, w szczególności dla typu humanistycznego i matematyczno-przyrodniczego z bifurkacją od kl. IV.

a) Pomoce naukowe.

Na dwóch konferencjach, poświęconych sprawie „pomocy naukowych” — opracowano plan uzupełnienia braków powstałych z biegiem czasu w poszczególnych gabinetach i plan ten w znacznej części przeprowadzono.

Dokonaną została rekonstrukcja sali dla ćwiczeń fizycznych i chemicznych, gdzie przeprowadzone zostały przewody gazowe.

Zupełnemu odnowieniu uległ gabinet geograficzny, którego zbiory w okresie wojennym znacznie zniszczone, zostały uzupełnione i doprowadzone najzupełniej do stanu odpowiadającego wymogom nauki. W roku bieżącym zakupiono w „Książnicy-Atlasie” 30 kart do nauki geografji, geologii i historii.

Gabinet fizykałny powiększył się w roku sprawozdawczym o 25 przyrządów, gabinet chemiczny uzupełniony został przez zakupno znacznej ilości chemikaljów i przyrządów, nieodzownych w laboratorium, gabinet przyrodniczy otrzymał 20 okazów. Zbiór minerałów wzrósł do liczby 1000 pozycyj inwentarza.

b) Biblioteki.

1. Biblioteka dla młodzieży liczy 1896 tomów i uzupełniona została najnowszymi wydawnictwami.

2. Biblioteka nauczycielska liczy 336 dzieł w 413 tomach. Szczegółowy stan obu bibliotek podaje sprawozdanie seminarjum.

c) Wizytacje.

W dniach 1, 2 i 3 lutego przeprowadzał wizytację Zakładu P. Wizytator Dr. Kazimierz Sośnicki, który odbył następnie z członkami Rady Pedagogicznej konferencję na temat wyników wizytacji.

W dniu 16 grudnia wizytował naukę religii Profesor Uniwersytetu, ks. dr. Adam Gerstman.

Naukę ćwiczeń cielesnych wizytowała P. Marja Germanówna w dniach: 24 listopada, 5 lutego, 14 i 18 czerwca.

V. Wynik egzaminu dojrzałości.

a) Termin zimowy.

Piśmienny egzamin dojrzałości w terminie zimowym odbył się w dniach od 17 do 19 stycznia 1927, ustny w dniu 1 lutego pod przewodnictwem P. Dra Marjana Janellego, Naczelnika Wydziału K. O. S. L.

Wypracowania piśmienne.

I. **Polskie**: 1. Miłość Ojczyzny w twórczości trzech Wieszczów. 2. Przeszłość Polski w dziejach Sienkiewicza. 3. Jak pojmujemy czynny patriotyzm? (do wyboru).

II. **Niemiecki**: 1. Die Bedeutung der Tier — und Pflanzenwelt für den Menschen. 2. Stadt — und Dorfleben. 3. Eine Hasenjagd zu Wasser (tłumaczenie). Do wyboru.

III. **Matematyczne**: 1. Obwód koła o promieniu $r = 5$ cm podzielić na trzy części w stosunku 5 : 6 : 7 i obliczyć powierzchnię trójkąta, utworzonego przez połączenie punktów podziału. 2. Przy chrzcie otrzymała Zosia od chrzestnej mamy książeczkę Kasy Oszczędności na 1000 zł. z tem zastrzeżeniem, że gdy Zosia skończy 10 lat i będzie uczęszczać do gimnazjum — to rodzice

mają na początku każdego roku wyjmować z tej książeczki po 200 zł. na zakupno książek dla Zosi. Stało się zadość życzeniu i Zosia doszła do matury gimnazjalnej nie powtarzając żadnej klasy. Ile zostało na książeczce, jeżeli Kasa liczyła po $5\frac{1}{2}\%$.

Egzamin dojrzałości złożyła:

1. Asslerówna Stanisława Marja (ur. 14 XI. 1909 Lwów).

b) Termin letni,

Piśmienny egzamin dojrzałości w terminie letnim odbył się w dniach od 8 do 12 czerwca 1927.

Wypracowania piśmienne.

I. **Polskie**: 1. Ja i Ojczyzna — to jedno — nazywam się Miljon — bo za miliony kocham i cierpię katusze" (Mickiewicz). Wykazać na życiu oraz twórczości poetyckiej A. Mickiewicza. 2. Polski dramat fantastyczny. 3. Uzasadnić powiedzenie poety:

„Młodość — mistrzu — jest rzeźbiarką,
Co wykuwa żywot cały,
Choć przemija sama szparko,
Cios jej dłuta wiecznie trwały“.

(Do wyboru).

II. **Łacińskie**: Saliustius: Bellum Jugurthinum.

III. **Francuskie**: Pierre l' Ermite (Michaud). Opowiadanie na podstawie dwukrotnie odczytanego ustępu.

IV. **Niemieckie**: „Siegfrieds Drachenkampf“. Opowiadanie na podstawie dwukrotnie odczytanego ustępu.

V. **Historyczne**: Przyczyny wzrosty i upadku miast w epoce przedrozbiorowej. 2. Dola wieśniaka w Polsce niepodległej. 3. Jakie pierwiastki historyczne można odnaleźć we współczesnym ustroju Rzeczypospolitej. (Do wyboru).

VI. **Fizyczne** (oddz. mat.-przyr.). 1. Lotnik puścił z aeroplanu strzałę aluminiową. Strzała spadała 15 sek. Na jakiej wysokości szybował lotnik? Jaką chyżość osiągnęła strzała w chwili uderzenia o ziemię. 2. Filiżanka porcelanowa waży w powietrzu 72 gr., w wodzie zaś 42 gr. Obliczyć gęstość porcelany. 3. Obliczyć opór elektryczny drutu miedzianego długości

20 m. o przekroju 0·4 mm? Opór właściwy miedzi wynosi 0·0157 Ohma.

VII. **Matematyczne** (odz. humanistyczny). 1. W kwadrat o boku „a” wpisać inny tak, aby jego wierzchołki były w środkach boków kwadratu poprzedniego. Tak samo w ten drugi kwadrat trzeci i t. d. do nieskończoności. Do jakiej granicy dąży 1) suma obwodów wszystkich kwadratów, 2) suma pól wszystkich kwadratów. 2. Pierwsze wyrazy postępu arytmetycznego i geometrycznego są 4, drugie wyrazy są sobie równe, a trzeci wyraz postępu geometrycznego jest iloczynem liczby $\frac{25}{16}$ i trzeciego wyrazu postępu arytmetycznego. Co to za postępy?

b) Oddział matematyczno-przyrodniczy.

1. Drąg długości l metrów, oparty o mur, ślizga się w płaszczyźnie pionowej. Jaką linię opisuje punkt drąga, znajdujący się w odległości a metrów od górnego jego końca.

Przeprowadzić dyskusję dla $0 \leq a \leq l$, podać równanie linii ruchu wspomnianego punktu, jeżeli $l = 7$, zaś a jest większym pierwiastkiem równania: $\log_x 16 + \log_{16x} = 6$, a nadto obliczyć kąt, mający wierzchołek w punkcie $(\sqrt{6}, 9/4)$ i wspierający się na dłuższej osi krzywej ruchu, zakreślonej przez powyższy punkt drąga.

2. W kulę o promieniu 3 cm wpisano walec prosty. Oznaczwszy przez y objętość walca a przez x odległość środka kuli od podstawy walca, ustalić zależność między temi zmiennymi i zbadać ją. Wykres.

Egzamin ustny odbył się w dniach od 28 czerwca do 2 lipca pod przewodnictwem P. Dra Kazimierza Sośnickiego, Naczelnika Wydziału Kuratorjum O. S. L.

Egzamin dojrzałości złożyły:

1. Blaschke Anna (ur. 15/III. 1907, Podwołoczyska),
2. Blumenfeld Marja (ur. 13/III. 1909, Lwów),
3. Buczyńska Józefa (ur. 18/IX. 1906, Strojec),
4. Drzewicka Helena (ur. 8/VIII. 1907, Dryszczów),
5. Drzewicka Wanda (ur. 8/VII. 1909, Dryszczów),

6. Gabel Zofja (18/V. 1908, Lwów),
7. Gdowska Czesława (26/VIII. 1908, Knihinin),
8. Gruft Natalja (ur. 24/I. 1907, Lwów),
9. Harhala Marja (25/V. 1909, Białogóra),
10. Hilbert Elżbieta (ur. 27/XII. 1908, Potok),
11. Janowicz Zofja (7/III. 1909, Lwów),
12. Kamieniobrodzka Janina (ur. 20/X. 1909, Lwów),
13. Korabiowska Marja (20/III. 1908, Słone),
14. Kuttin Ewa (ur. 21/V. 1909, Lwów),
15. Litwinowicz Kazimiera (ur. 14/II. 1908, Lwów),
16. Macielińska Marja (ur. 5/XII. 1908, Zborów),
17. Malzacher Krystyna (28/VII. 1908, Lwów),
18. Mojżesowicz Janina (ur. 16/V. 1909, Gliniany),
19. Niżnik Zofja (ur. 12/III. 1906, Stanisławów),
20. Ogonowska Janina (ur. 12/II. 1908, Sadowa),
21. Olszewska Helena (8/X. 1908, Lwów),
22. Perfecka Świetłana (ur. 6/IX. 1907, Lwów),
23. Pohoska Wiesława (ur. 3/II. 1908, Lwów),
24. Poratyńska Helena (ur. 15/XII. 1909, Lwów),
25. Sobieszczańska Jadwiga (ur. 27/II. 1909, Horodenka),
26. Tabeńska Zofja (ur. 12/X. 1907, Sambor),
27. Tokarska Janina (ur. 1/XI. 1909, Lwów),
28. Vincenz Zofja (ur. 29/V. 1909, Lwów),
29. Zakrzewska Józefa (ur. 16/V. 1908, Trembowla),
30. Zdebska Janina (ur. 18/X. 1908, Lwów).

Na podstawie ujemnych wyników egzaminu pisemnego nie dopuszczono do egz. ustnego — 2 uczennice, — nie złożyły egzaminu 4 uczennice.

WANDA GELINKÓWNA

uczennica VIII kl. gimn.

zmarła po długiej chorobie w dniu 24 kwietnia 1927, przeżywszy 19 lat.

Pozostawiła po sobie pamięć wzorowej, pilnej uczennicy, zażywającej z powodu swej chlubnej pracy uznania ze strony Rady Pedagogicznej, a dzięki wysokim wartościom charakteru ogólnej sympatji w gronie swych koleżanek.

Pogrzeb śp. Gelinkównej odbył się w dniu 26 kwietnia, przy udziale członków Rady Pedagogicznej oraz uczennic VIII kl., — nabożeństwo żałobne za spokój duszy śp. Zmarłej odprawione zostało w auli zakładowej w dniu 2 maja.

VI. Wykaz uczenic w r. sprawozdawczym.

Nazwiska uczenic chlubnie uzdolnionych oznaczono gwiazdką.

Klasa I.

Darochówna Janina, Górniakówna Jadwiga, Kanagurówna Klara, Kopciówna Józefa*, Kowalska Stefanja, Krajewska Krystyna, Kurkówna Marja*, Mościńska Janina, Puchaczówna Olga*, Schneidówna Irena*, Terlecka Helena*, Tesznarówna Krystyna*.

Klasa II.

Adamowska Bronisława, Bialikówna Ewa, Hackelówna Teresa, Hübnerówna Irena*, Kowalewska Anna, Lenartówna Marja, Michaliszynówna Ludmiła, Mussilówna Anna, Nikorowiczówna Zofja*, Orłosiówna Wanda, Tarnawska Jadwiga, Teitelbaum Ewa*, Treterówna Agnieszka, Wojciechowska Kazimiera*.
Wystąpiła: Karpińska Wanda.

Klasa III.

Abrysowska Stanisława, Appenzeller Felicja*, Baraniecka Felicja, Begleiter Renata, Berkowicz Marja, Bialikówna Czesława, Chojnacka Romualda, Chruszczewska Teofila, Eliasiewiczówna Marja*, Fedewiczówna Olga, Hałaszyńska Marja, Kassler Irena*, Katzner Fryderyka, Klinghofer Cecylja, Kocielówna Emilja*, Kokuszkina Olga, Kowicka Irena, Kreyczy Henryka, Krysówna Irena, Lerochówna Janina, Luftman Lidja, Majewska Zuzanna*, Schmidówna Alicja*, Stebelska Stefanja, Tinzówna Janina, Vrabetzówna Marja, Wierzyńska Janina*, Wittlin Irena*, Wowkonowiczówna Kazimiera, Zadorówna Ewa, Zatwarnicka Janina.

Wystąpiła: Kubetiusówna Ludwika.

Klasa IV.

Bayerówna Zofja, Bergnerówna Erna*, Blochówna Danuta*, Boossówna Irena, Buberówna Marja, Chomówna Irena, Czyżowska Anna, Donhöffnerówna Kamila, Dublówna Romualda, Ebersohnówna Wanda, Eisensteinówna Róża, Garfunkel Matylda, Goldhaufen Klara*, Grüss Lidja*, Hanakowska Anna, Hecht Anna, Hemmerling Stanisława, Hoszowska Janina, Hubiszówna Broni-

sława, Kańska Danuta, Kremer Czesława, Kulinowska Jadwiga, Landes Henryka, Lion Roma, Łaz Zofja, Mandel Cecylja*, Margulies Janina*, Mucha Marja*, Rappaport Ludwika, Saphier Irena, Schlarb Marja, Schwarz Zofja, Sorokowska Marja, Sosnowska Mieczysława, Szelepin Janina, Tesznar Marja, Tomaszewska Zofja, Wasyliszynówna Wanda, Waltenberg Zofja, Weksler Olga, Wittels Lola, Zisarska Gabrjela, Żelaźnik Anna.

Klasa V.

Abrysowska Zofja, Baczyńska Joanna*, Blij Helena, Brühl Walerja*, Cyrzikówna Janina, Czajkowska Wacława, Eisele Wanda, Findling Antonina, Gottlieb Irma, Gutteter Marja, Hałaszyńska Janina, Herczka Stella*, Heymann Rita*, Klarfeld Marta, Kleiner Gertruda*, Kocan Stefanja, Kowal Janina, Krzyżanowska Marja, Kuliczowska Helena, Lachowska Danuta, Landes Antonina, Lewicka Eugenja, Lubieniecka Jadwiga, Magassy Anna, Mucowska Stanisława, Nestorowicz Marja, Nowak Mieczysława*, Patkowska Jadwiga, Pawluk Romana, Pawłowska Danuta, Podłowska Lidja, Polt Kazimiera*, Rawska Jadwiga, Rząca Helena, Schneider Janina, Skulska Irena, Sobota Helena, Szpan Mirosława, Wein Erna, Ziemnowicz Wanda*.

Klasa VI.

Adamska Irena, Arnold Zofja*, Bac Marja, Butkiewicz Marja, Chmielarz Bronisława, Ebersohn Aleksandra, Feder Sydonja, Feuer Irena, Fuchs Helena, Gaworska Janina, Gilewicz Stefanja, Goldman Janina, Górską Janina, Grünfeld Fanny*, Hilbert Matylda, Iwanowska Ema, Joan Kazimiera, Kania Beata*, Karst Helena, Komendowska Julja, Kruk Stanisława, Kuhn Kazimiera, Kuliczowska Zofja, Kuratow Wanda, Leise Hilda, Lubinger Liljana, Nosowicz Alina, Ostaszewska Zofja, Paar Emilja, Popławska Helena, Pręgowska Irena, Rohowcówna Janina*, Rutkowska Marja, Scheininger Marja, Schulz Irena, Seidl Elżbieta, Serbeńska Jadwiga, Siemionow Zenejda, Słowikowska Kamila, Spiegiel Celina* Steinwurzela, Tennenbaum Celina, Terlecka Irena, Wielgus Wanda, Wittlin Irena, Wrońska Zofia, Załanowska Janina, Żurawska Zofia, Żytowicz Helena.

Wystąpiła: Kohlberger Zofja.

Klasa VII.

Awin Janina*, Barczak Olga*, Biszewska Halina, Biszewska Jadwiga*, Blumenfeld Klara*, Brühl Nelly, Chruszczewska Ździsława*, Cichoń Zofja, Domaszewska Zofja, Dubeńska Marja, Festenberg Włodzimiera, Franke Zofja*, Gabrjel Lidja, Grabowska Zofja, Jarosz Marja, Jocz Irena, Karniejew Eufalja, Kohlberger Marja, Kowalewska Michalina, Krauss Daisy, Król Eugenja, Leszczyńska Marja, Litwinowicz Barbara, Łozińska Aleksandra, Malzacher Danuta, Mayer Ada, Metal Kamila*, Mołczko Zofja, Moskał Zofja, Müller Kazimiera*, Pieczkowska Marja, Pawłowska Janina, Pajączek Stanisława, Polt Janina, Rogoż Romana, Rosenberg Janina*, Śniadowska Irena, Stipal Marja, Stocker Krystyna, Szor Julja*, Tomaszewska Zofja, Tynelska Marja*, Waltenberg Jadwiga, Zarańska Franciszka, Ziemba Stanisława, Żebrowska Anna.

Wystąpiła: Suszko Stanisława.

Klasa VIII.

Bajgierowicz Marja, Błaszke Anna, Blumenfeld Marja, Buczyńska Józefa, Drzewicka Helena*, Drzewicka Wanda*, Fiala Cyczylja, Gabel Zofja, Gdowska Czesława, Gruft Natalja, Harhala Marja, Hilbert Elżbieta*, Janowiczówna Zofja, Kamieniobrodzka Janina*, Korabiowska Marja, Kuczyńska Janina, Kuttin Ewa, Litwinowiczówna Kazimiera, Macielińska Marja, Malzacher Krystyna, Mojżesowiczówna Janina*, Moskał Michalina, Niżnikówna Zofja, Ogonowska Janina*, Olszewska Helena*, Perfecka Świetłana*, Pohoska Wiesława, Poratyńska Helena, Sawka Marja, Sobieszkańska Jadwiga*, Stobiecka Feliksa, Tabeńska Zofja, Tokarska Janina*, Vincenz Zofja, Zakrzewska Zofja, Zdebska Janina.

VII. Statystyka uczenic z końcem roku szk. 1926/27.

	W klasie								Razem
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
1. Liczba uczenic.									
Wpisanych na rok szkolny 1926/7	12	16	32	42	40	48	45	37	272
Ubyło z końcem roku szkolnego	—	1	1	—	—	1	1	1	5
Przybyło w ciągu roku szkolnego	—	1	—	3	1	2	2	—	9
Pozostało z końcem roku szkolnego	12	16	31	45	41	49	46	36	276
2. Religja.									
Uczenic religji rzym.-kat.	9	13	21	26	32	33	37	30	201
„ „ ormiańskiej	—	—	—	—	—	—	—	1	1
„ „ grecko-kat.	1	—	2	—	1	—	1	1	6
„ „ prawosławnej	—	—	1	—	—	1	1	—	3
„ „ ewangelickiej	—	—	—	2	1	4	1	—	8
„ „ menonickiej	—	—	1	—	—	—	—	—	1
„ „ mojżeszowej	2	3	6	17	7	11	6	4	56
Razem	12	16	31	45	41	49	46	36	276
3. Narodowość.									
Uczenic narodowości polskiej	11	16	27	44	40	47	44	35	264
„ „ ruskiej	1	—	2	—	1	—	1	1	6
„ „ rosyjskiej	—	—	1	—	—	1	1	—	3
„ „ żydowskiej	—	—	1	—	—	—	—	—	1
„ „ innej	—	—	—	1	—	1	—	—	2
Razem	12	16	31	45	41	49	46	36	276
4. Wiek uczenic.									
Uczenic urodzonych w roku 1917	1	—	—	—	—	—	—	—	1
„ „ „ „ 1916	5	—	—	—	—	—	—	—	5
„ „ „ „ 1915	6	7	1	—	—	—	—	—	14
„ „ „ „ 1914	—	7	13	1	—	—	—	—	21
„ „ „ „ 1913	—	2	15	28	—	—	—	—	45
„ „ „ „ 1912	—	—	2	12	17	2	—	—	33
„ „ „ „ 1911	—	—	—	3	11	15	—	—	29
„ „ „ „ 1910	—	—	—	1	11	21	15	—	48
„ „ „ „ 1909	—	—	—	—	2	9	19	16	46
„ „ „ „ 1908	—	—	—	—	—	2	9	12	23
„ „ „ „ 1907	—	—	—	—	—	—	3	5	8
„ „ „ „ 1906	—	—	—	—	—	—	—	3	3
Razem	12	16	31	45	41	49	46	36	276

	W klasie								Razem
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
5. Miejsce zamieszkania rodziców.									
Lwów - miasto	8	10	23	38	30	28	30	24	191
Powiat lwowski	3	3	6	2	1	1	1	3	20
Inne powiaty Polski	1	3	2	5	10	20	15	9	65
Razem	12	16	31	45	41	49	46	36	276
6. Zatrudnienie rodziców.									
Rolnicy ziemianie	—	3	1	1	4	2	1	3	15
Rolnicy włościanie	—	—	—	—	—	1	—	1	2
Przemysłowcy	1	1	6	4	8	4	3	8	35
Rękodzielnicy	—	2	1	3	—	2	1	—	9
Kupcy	2	—	2	6	5	3	2	2	22
Pracownicy rolni	—	—	—	—	—	2	—	—	2
Adwokaci, lekarze, aptekarze, inż.	2	2	6	6	4	6	10	8	44
Wojskowi	—	—	—	1	—	3	5	1	10
Urzednicy państwowi i samorządowi	2	3	5	10	9	15	10	5	59
Urzednicy prywatni	2	2	3	7	6	6	6	3	35
Profesorowie i nauczyciele	1	1	3	5	2	1	2	2	17
Niżsi funkcjonariusze państwowi	1	2	3	2	—	1	1	2	12
Niżsi funkcjonariusze prywatni	1	—	1	—	1	1	2	1	7
Księża grecko-kat.	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Właściciele realności	—	—	—	—	1	2	2	—	5
Po zmarłych rodzicach sierót	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Razem	12	16	31	45	41	49	46	36	276
7. Wynik klasyfikacji z końcem roku sprawozdawczego.									
Ucznic chlubnie uzdolnionych	6	5	9	7	8	5	12	11	63
„ uzdolnionych	6	10	15	29	26	26	28	24	164
„ nieuzdolnionych	—	1	3	2	—	6	1	1	14
„ przeznaczonych do egz. popr.	—	—	4	6	5	12	5	—	32
„ „ „ „ „ uzup.	—	—	—	1	2	—	—	—	3
Razem	12	16	31	45	41	49	46	36	276

Sprawozdanie Dyrekcji Seminarjum

(posiadającego prawo publiczności rozp. Minist. Wyznań
Relig. i Ośw. Publ. z dnia 17 listopada 1926 L. I - 9007/26).

I. Skład Grona przy końcu roku szk. 926/7.

A. Seminarjum.

1. **Nittman Karol**, dr. filozofji, emer. dyrektor Seminar., dyrektor Zakładu.

2. **Adamczak Walenty**, nauczyciel w Państw. Seminarjum męskim, uczył gry na skrzypcach na kursie II, III i V, śpiewu na kursie V i śpiewu choralnego.

3. **Alexandrowicz Zenon**, nauczyciel w Państw. Seminarjum męskim, uczył języka polskiego na kursie II.

4. **Białkowska Jadwiga**, dyplomowana nauczycielka, uczyła języka polskiego na kursie III i IV, opiekunka kursu IV.

5. **Bilinkiewiczówna Katarzyna**, nauczycielka w III Państw. Seminarjum, uczyła języka ruskiego na kursie IV.

6. **Cieśla Henryk**, nauczyciel w Państw. Gimnazjum VIII uczył kaligrafji na kursie I a, i I b.

7. **Cieślowa Jadwiga**, egzaminowana nauczycielka, uczyła rysunków na kursie II, III, IV i V, opiekunka kursu V.

8. **Dąbrowski Piotr**, nauczyciel w Państw. Seminarjum żeńskim im. Asnyka, uczył psychologii, pedologii i historii wychowania na kursie IV.

9. **Gołębiowski Jan**, emer. nauczyciel Seminarjum, uczył biologji na kursie I b.

10. **Haluza Antoni**, nauczyciel w Państw. Seminarjum męskim, uczył języka ruskiego na kursie III i V.

11. **Haraszkievicz Mikołaj**, emer. nauczyciel szkół pow-

szechnych, uczył języka ruskiego na kursie I a i I b i II, oraz języka niemieckiego na kursie I a i I b.

12. **Hausman Wiktor**, nauczyciel w I Korpusie Kadetów, uczył śpiewu na kursie I b.

13. **Ingarden Roman**, dr. fil., nauczyciel w Państw. Gimnazjum I, docent Uniwersytetu J. Kazimierza, uczył historii wychowania na kursie V.

14. **Jahner Alfred**, dr. fil., emer. wizytator szkół, uczył języka niemieckiego na kursie II i III.

15. **Jarosiewiczówna Marja**, dr. fil., nauczycielka w Państw. Gimnazjum żeńskim im. Król. Jadwigi, uczyła historii na kursie I b, II i geografji na kursie II, opiekunka kursu II.

16. **Kopystyński Tadeusz**, nauczyciel w Państw. Seminarjum żeńskim im. A. Asnyka, prowadził ćwiczenia praktyczne na kursie V.

17. **Króliński Jan**, nauczyciel w Państwowem Seminarjum męskim i żeńskim im. Asnyka. uczył metodyki na kursie IV.

18. **Krynicka Bronisława**, nauczycielka w szkole powszechnej im. Tad. Kościuszki, uczyła robót ręcznych na kursie I a i I b.

19. **Kubowiczówna Ewa**, nauczycielka zręczności w b. koncesjonowanej artystycznej Szkole sztuki stosowanej Marji Tomaszewskiej, uczyła robót ręcznych na kursie II i III.

20. **Kurzbauerowa Karolina**, nauczycielka w Państw. Gimnazjum III, uczyła śpiewu na kursie I a, II, III i IV.

21. **Lechicka Jadwiga**, dr. fil., uczyła historii na kursie III, IV i geografji na kursie IV, opiekunka kursu III.

22. **Lewicki Wincenty**, nauczyciel w Państw. Seminarjum żeńskim im. St. Konarskiego, uczył fizyki na kursie I b.

23. **Łotocki Kazimierz**, nauczyciel w Państw. Seminarjum nauczycielskiem męskim, uczył rysunków na kursie I a i I b.

24. **Medyński Aleksander**, dyrektor Pryw. Gimnazjum żeńskiego im. Zofji Strzałkowskiej, uczył geografji na kursie I a, I b i historii na I a.

25. **Paszudzki August**, dr. fil., nauczyciel w Państw. Gimnazjum XI., uczył nauki o Polsce współczesnej na kursie V.

26. **Poluszyńska Janina**, dr. fil., uczyła biologji na kursie I b, II, III i IV.

27. **Prochaskówna Wilhelmina**, egz. nauczycielka, uczyła języka polskiego na kursie I a i I b. opiekunka kursu I a.

28. **Schipper Naftali**, emer. nauczyciel szkół powszechnych, uczył religii mojżeszowej na kursie III i V.

29. **Serbeński Walerjan**, doktor medycyny, lekarz zakładowy, uczył higieny na kursie III i V.

30. **Stachy Alfred**, asystent Obserwatorium astronomicznego, egz. nauczyciel, uczył fizyki na kursie IV.

31. **Stecków Marjan**, nauczyciel w Państw. Gimnazjum IX, uczył języka polskiego na kursie V.

32. **Szczudłowska Stefanja**, egz. nauczycielka muzyki i śpiewu, uczyła gry na skrzypcach na kursie IV.

33. **Vrabetz Tadeusz**, nauczyciel w Państw. Gimnazjum VI, uczył fizyki na kursie I a, II i III.

34. **Ks. Wieczorek Józef**, katecheta, uczył religii obrządku rzym. kat. na kursie I a, I b, II, III, IV i V.

35. **Wierzyńska Marja**, kandydatka stanu nauczycielskiego, uczyła matematyki na kursie I a, I b, II, III i IV, opiekunka kursu I b.

36. **Wolska Barbara**, egz. nauczycielka ćwiczeń cielesnych, uczyła ćwiczeń cielesnych na kursie I a, I b, II, III, IV i V.

B. Koedukacyjna Szkoła ćwiczeń.

37. **Gołębiowski Jan**, emer. nauczyciel Seminarjum, kierownik szkoły ćwiczeń, uczył w IV klasie nauk przyrodniczych, rysunków i śpiewu.

38. **Dobrzęcka Marja**, kwalifikowana nauczycielka szkół powszechnych, prowadziła klasę II, uczyła w tej klasie wszystkich przedmiotów prócz gimnastyki i śpiewu, a nadto uczyła religii w I-ej i II-ej klasie,

39. **Fontaine Augustyna**, egz. nauczycielka, uczyła języka francuskiego jako przedmiotu nadobowiązkowego w klasie III.

40. **Gągółowa Eugenia**, kwalifikowana nauczycielka szkół powsz., prowadziła klasę IV, uczyła w tej klasie wszystkich przedmiotów, prócz nauk przyrodniczych, rysunków i śpiewu.

41. **Kraftówna Marja**, starsza sanitariuszka polowa, higienistka zakładowa, uczyła języka francuskiego jako przedmiotu nadobowiązkowego w klasie II i IV.

42. **Terlecka Helena**, kwalifikowana nauczycielka szkół powszechnych, prowadziła klasę III, uczyła w tej klasie wszystkich przedmiotów prócz religii.

43. **Żebrowska Wanda**, absolwentka gimnazjum, posiadająca gimnazjalny i seminar. egzamin dojrzałości (pierwszy egzamin nauczycielski), prowadziła klasę I, uczyła w tej klasie wszystkich przedmiotów prócz religii.

C. Przedszkole.

44. **Jaremówna Stanisława**, absolwentka Państw. Seminarjum ochroniarskiego im. St. Jachowicza, kierowniczka przedszkola.

45. **Simonowa Franciszka**, absolwentka dwuletniej Szkoły handlowej, siła pomocnicza przedszkola.

Zmiany w Gronie nauczycielskiem w ciągu roku.

P. Kurzejówna Wanda, otrzymawszy posadę w publicznej szkole powszechnej, zrezygnowała z tutejszej. Po niej objęła naukę gry na skrzypcach na kursie IV P. Stefanja Szczudłowska, egz. nauczycielka muzyki i śpiewu. P. Jadwiga Waltenbergerowa, zachorowawszy obłożnie w jesieni 1926, zmuszona była zaprzestać czasowo pracy w tutejszym Zakładzie, a w jej miejsce objęli naukę języka ruskiego P. Bilinkiewiczówna Katarzyna na IV kursie, a P. Haluza na kursie III i V. Pan Gołębiowski, który prowadził w pierwszym półroczu klasę IV szkoły ćwiczeń i uczył początkowo wszystkich przedmiotów, zmuszony był z powodu złego stanu zdrowia ograniczyć swą pracę w tej klasie do nauki tylko kilku przedmiotów, w jego zaś miejsce objęła naukę reszty przedmiotów czasowo nauczycielka Waligórska Janina, a po niej w drugim półroczu p. Eugenja Gągółowa.

II. Nauka.

Nauka rozpoczęła się dnia 15 września 1926 r., a skończyła się dnia 28 czerwca.

Na pierwszych trzech kursach odbywała się nauka według nowego ministerjalnego programu nauki z roku 1926, na kursie

zaś IV. i V. według planu B. dawnego programu ministerjalnego, codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt od godziny 8 do 13:30.

Po rozpoczęciu roku szkolnego odbyła Rada pedagogiczna pierwsze posiedzenie, na którym podał do wiadomości Rady dyr. Dr. Karol Nittman, iż powołany do kierowania Seminarjum przez p. właściciela Zakładu, zatwierdzony został na tem stanowisku rozporządzeniem K. O. S. L. z dnia 16 sierpnia 1926 Nr. I. K. N. 4238/26, poczem powitał wszystkich członków Grona nauczycielskiego, zarówno dawniej pracujących jak i nowo zaangażowanych. Pozatem odbyło się 6 zwyczajnych posiedzeń Rady pedagogicznej w sprawie postępu i zachowania się uczenic oraz przerobionego materiału naukowego, jedno nadzwyczajne posiedzenie, odbyte wraz z Radą pedagogiczną gimnazjalną dla omówienia spraw wychowawczych, konferencja naucz. uczących na V. kursie dla przeprowadzenie klasyfikacji uczenic tego kursu i konferencja poprzedzająca ustny egzamin dojrzałości pod przewodnictwem delegata Kuratorjum, p. Czesława Zająca.

Z końcem stycznia wizytował szkołę ćwiczeń p. Wizytator Mieczysław Wojkowski, w pierwszej zaś połowie kwietnia przeprowadził lustrację całego Zakładu, poczem podał do wiadomości Dyrekcji i poszczególnych członów swoje uwagi i spostrzeżenia

III. Stan pomocy naukowych w roku szkolnym 1926/27.

A. Gabinet fizykalny.

Obejmuje obecnie po uzupełnieniach dodanych w ciągu roku szkolnego w poszczególnych działach:

I.	W mechanice	pozycji 17	(przybyło w ciągu r. szk. pozycji 3)
II.	„ hydrostatyce	„ 10	„ „ „ „ 1
III.	„ aerostatyce	„ 12	„ „ „ „ 2
IV.	„ ciepłe	„ 14	„ „ „ „ 3
V.	„ akustyce	„ 10	„ „ „ „ 1
VI.	„ optyce	„ 14	„ „ „ „ 3
VII.	„ magnetyzmie	„ 13	„ „ „ „ 2
VIII.	„ elektryczności	„ 46	„ „ „ „ 9

B. Gabinet chemiczny.

W ciągu roku szkolnego znacznie powiększony przez zakupno chemikaljów i przyrządów posiada 100 pozycji w inwentarzu.

Laboratorium chemiczne uzupełniono przez zakupno nowych przyrządów i rozszerzono instalację gazową.

C. Gabinet przyrodniczy.

W zbiorach i okazach posiada obecnie po zakupieniu w ciągu roku 20 okazów — pozycji inwent. 240, ponadto bogaty zbiór minerałów, liczący z górą 1000 okazów. Tablic kolorowanych po dokupieniu 20 nowych posiada gabinet przyrodniczy 89.

Pracownię biologiczną uzupełniano w ciągu roku w miarę potrzeb.

D. Gabinet historyczny.

Po zakupieniu z początkiem roku szkolnego 3 map posiada 15 map, 6 atlasów, 34 obrazów, w tem 10 nowo zakupionych i 2 tablice paleograficzne.

E. Gabinet geograficzny.

Z początkiem roku szkolnego zakupiono 16 map nowych, jest więc razem 47 map, 10 globusów, 4 telurja, 100 tablic, 2 odlewy gipsowe, 4 aparaty stereoskopowe i 356 widoków tudzież obrazów.

Biblioteki.

A. Biblioteka główna.

Uzupełniana ciągle najnowszymi wydawnictwami, posiada obecnie biblioteka numerów katalogu 1232, tomów 1896, dostępna jest tak dla Grona nauczycielskiego jak i dla uczenic.

B. Biblioteka nauczycielska

podzielona jest na 2 działy, z których a) obejmuje: pedagogikę, historję wychowania, dydaktykę, pedologję i pokrewne; ten dział, który się stale uzupełnia, liczy numerów 266 o 315 tomach; dział b) obejmuje: filozofję, psychologję, etykę i estetykę. Jest on również stale uzupełniany i liczy obecnie numerów 70, tomów 98.

C. Wypożyczalnia książek do czytania dla uczenic.

System bibliotek klasowych okazał się z różnych względów bardzo niekorzystny i niepraktyczny, to też z początkiem roku szkolnego 1926/27 utworzono pod zarządem jednego z nauczycieli jedną wspólną wypożyczalnię, obejmującą trzy działy, a to a) książki z dziedziny przedmiotów pedagogicznych, b) podręczniki szkolne, c) książki do czytania.

Dział a) Książki obejmujące przedmioty pedagogiczne, liczy obecnie numerów 182, tomów 206.

Dział b) Podręczniki szkolne, liczy numerów 105, tomów 290.

Dział c) Książki do czytania, jest ciągle uzupełniany najnowszymi wydawnictwami; posiada obecnie numerów 726, tomów 940.

D. Wypożyczalnia książek ruskich

jest dopiero w stadium tworzenia, to też posiada na razie numerów 93, tomów 145.

IV. Stan czytelnictwa w roku szkol. 1926 | 27.

Kurs	Polskie			Pedagogiczne			Ruskie		
	Uczenice		prze- czytały książek	Uczenice		prze- czytały książek	Uczenice		prze- czytały książek
	uczęsz- czające	czyta- jące		uczęsz- czające	czyta- jące		uczęsz- czające	czyta- jące	
I a.	39	37	460	—	—	—	—	—	—
I b.	39	38	356	—	—	—	—	—	—
II.	51	51	641	—	—	—	—	—	—
III.	47	44	391	—	—	—	—	—	—
IV.	45	41	357	45	20	50	45	3	3
V.	52	51	440	52	42	105	52	45	83
Zesta- wienie	273	262	2645	97	62	155	97	48	86

U w a g a: Z książek pedagogicznych i ruskich mogą korzystać tylko uczennice kursu IV i V. Jak z powyższego tabelarycznego zestawienia widać system „wspólnej wypożyczalni” jest lepszy niż system „bibliotek klasowych”. Podczas gdy przy systemie klasowym tasama liczba uczennic w ciągu roku przeczytała 881 książek, to przy systemie obecnym „wypożyczalni wspólnej”, przeczytano 2645, czyli trzy razy tyle książek.

V. Wycieczki.

Młodzież seminarjalna brała udział w opisanych już powyżej wycieczkach urządanych dla wszystkich uczennic tutejszych Zakładów naukowych, pozatem zaś organizowane były przez panie wychowawczynie specjalne wycieczki poszczególnych kursów seminarjum na wystawy odbywające się we Lwowie, do muzeów lwowskich, wycieczki przyrodnicze, geograficzne, przechadzki dla zaznajomienia uczennic z topografią miasta, z architekturą kościołów, starych kamienic i pamiątek historycznych. Zwiedzano również zakłady przemysłowe jak np. fabrykę tytoniu w Winnikach, miejskie zakłady przemysłowe i t. d.

Kandydatki IV kursu seminarjum hospitowały w ciągu roku pod przew. nauczyciela metodyki p. Królińskiego: 1 klasową szkołę powszechną w Konopnicy (4 godz.), 7 klasową szkołę utrakwistyczną w Winnikach (4 godz.), 7 klasową szkołę w Janowie (5 godz.), 7 klasową szkołę męską im. Staszica we Lwowie (4 godz.), 1 klasę szkoły ćwiczeń państwowego Seminar. naucz. żeń. im. A. Țsnyka we Lwowie (2 godz.), szkołę specjalną dla umysłowo upośledzonych we Lwowie (4 godz.), wreszcie zakład głuchoniemych we Lwowie (3 godz.).

VI. Statystyka uczniów z końcem roku sprawozdawczego.

K U R S	la.	lb.	II.	III.	IV.	V.	Razem
1. Liczba uczniów.							
Na początku roku było	40	38	52	47	46	53	276
Przybyło w ciągu roku	—	2	—	—	—	—	2
Ubyło w ciągu roku	2	2	3	2	1	1	11
Pozostało z końcem roku	38	38	49	45	45	52	267
2. Religja.							
Obrządku rzymsko katolickiego	36	36	49	43	42	47	253
„ grecko katolickiego	2	1	—	—	3	2	8
Wyznania ewangelickiego	—	1	—	1	—	—	2
„ mojżeszowego	—	—	—	1	—	3	4
Razem	38	38	49	45	45	52	267
3. Narodowość.							
Narodowości polskiej	36	37	49	44	42	47	255
„ ruskiej	2	1	—	—	3	2	8
„ żydowskiej	—	—	—	1	—	3	4
Razem	38	38	49	45	45	52	267
4. Wynik klasyfikacji.							
Ukończyło kurs z odznaczeniem	2	3	2	9	3	8	27
„ „ bez odznaczenia	30	27	38	29	28	44	196
Nieprzysposobionych do przejścia na kurs wyższy	1	4	2	—	6	—	13
Do egzaminu poprawczego przeznaczono	5	4	7	7	8	—	31
Razem	38	38	49	45	45	52	267
5. Miejsce zamieszkania rodziców.							
We Lwowie	22	25	36	32	27	35	177
W powiecie lwowskim	10	5	6	4	4	2	31
W innych powiatach Polski	6	8	7	9	14	15	59
Za granicą	—	—	—	—	—	—	—
Razem	38	38	49	45	45	52	267

K U R S	la.	lb.	II.	III.	IV.	V.	Razem
6. Zatrudnienie rodziców.							
Obywateli ziemskich	—	—	—	—	1	—	1
Włościan i rolników drobnych	1	1	1	3	—	—	6
Urzędników i oficjalistów rolnych . .	—	1	—	2	1	1	5
Przemysłowców	—	—	2	5	1	3	11
Rzemieślników	7	1	5	9	1	4	27
Urzędników fabrycznych i przemysł. . .	1	1	1	—	1	2	6
Robotników fabrycznych i przemysł. . .	1	—	—	—	—	—	1
Kupców	—	1	1	3	2	2	9
Urzędników handl. i bankowych	—	—	—	3	—	3	6
Robotników i służby handlowej	—	—	—	—	—	—	—
Urzędników i niższych funkcjonarjuszy poczty, kolei i telegrafu	6	16	21	13	18	21	95
Wojskowych stopni oficerskich	—	—	2	3	1	—	6
" " " niższych	1	1	1	1	—	—	4
Inteligencji zawod. (inż., lek., adw.) . .	—	—	—	1	1	5	7
Nauczycieli szkół powszechnych	4	1	5	2	3	2	17
Urzędników państwowych	3	—	1	—	6	1	11
Emerytów	3	1	1	—	4	—	9
Urzędników komunalnych	2	4	1	—	—	1	8
Państwowych funkc. niższych	8	6	2	—	2	2	20
Pracowników innych zawodów	1	4	5	—	2	5	17
Razem	38	38	49	45	45	52	267

Mieszkania uczenic.

Mieszkało u rodziców	202
" w pensjonacie u p. Strzałkowskiego	16
" u SS. Felicjanek	7
" w bursie im. Piłsudskiego	1
" w bursie im. Boberskiej	2
" w ochronie żydowskiej	1
" w pensjonacie Sacre-Coeur	2
" na stancjach	36
Razem	267

VII. Statystyka egzaminu dojrzałości w roku sprawozdawczym.

Egzamin pisemny odbył się w dniach 12, 13 i 14 maja.

Tematy wypracowań opiewały:

Z języka polskiego: I. Dla oddziału pierwszego: 1. „Zalety i wady narodowego polskiego charakteru zilustrować postaciami bohaterów historycznych powieści Sienkiewicza“. 2. „W jakich dziedzinach życia wydaje mi się praca kobiety najodpowiedniejszą?“ 3. „Jakie dobrodziejstwa wynikły dla nas z odzyskania wolności?“

II. Dla oddziału drugiego: „Jakie elementy twórcze powinnyśmy wnieść w życie jako obywatelki?“ 2. „Jaką drogą doszedł Krasiński do przezwyciężenia pesymizmu w ocenie położenia Polski?“ 3. Wyjaśnię i zilustruję przykładami i zaopatrzę w morał bajkę Krasiczkiego:

„Bił ojciec różgą dziecię, że się nie uczyło.

Gdy odszedł, dziecię ze złości różgę spaliło.

Wkrótce znowu Jaś knąbrny na plagi zarobił,

Ojciec różgi nie znalazł i kijem go obił“.

Z języka ruskiego: I. Dla oddziału pierwszego:

I. Поясни ти висказ: „Початок є половиною діла“.

II. Провідна думка Івана Франка в поемі: „Каменярі“.

III. Берестейська унія.

II. Dla Oddziału drugiego.

I. Співхоровки Степана Руданського.

II. Вид із Високого Замку у Львові.

III. Як розвивати у дітей любов для природи.

Z pedagogiki. Dla oddziału pierwszego: 1. Przedstawić typy i cechy uwagi u dziecka i dorosłych i podać płynące stąd wskazania dydaktyczne“. 2. „O współdziałaniu szkoły i domu na polu wychowania“. 3. „Wpływ wychowania fizycznego na kształcenie woli“.

Dla oddziału drugiego: 1. „Jedna prawda, do której uczeń dochodzi własnym umysłem więcej go kształci niż sto prawd, które powtarza za swym nauczycielem“. 2. „Oddziaływanie wychowawcze szkoły przez otoczenie zewnętrzne“. 3. „Znaczenie

pracy ręcznej dla wychowania umysłowego, moralnego i społecznego“.

Egzamin ustny pod przewodnictwem P. Wizytatora Czesława Zająca odbył się w dniach od 23 — 30 maja. Egzamin zdały: Balkowska Anna, Brucha Genowefa, Bułat Helena, Burda Irena, Dekańska Helena, Dorosz Marja, Gackiewicz Helena, Gajdzica Wanda, Gajewska Helena, Gajewska Marja, Gąsiorowska Ludmiła, Gottlieb Cyla, Hałucha Jadwiga, Handermann Anna, Hannewald Helena, Huk Józefa, Huzar Wilhelmina, Kędzierska Janina, Kubrynowicz Bronisława, Leider Salomea, Łączka Stefanja, Łucyk Lubomira, Łucyk Zofja, Łysakowska Janina, Macygan Adela, Maśniak Marja, Mastalerz Władysława, Matwijewska Irena, Miśków Michalina, Nowak Zofja, Nowicka Helena, Panecka Genowefa, Piekło Marja, Pikor Kazimiera, Pludrakowska Jadwiga, Podolecka Władysława, Polaczek Irena, Reischer Mirjam, Skop Józefa, Sławiec Zofja, Sołtys Marja, Szyjka Janina, Twardyjewicz Wawrzyna, Waclawowicz Marja, Weiss Marja, Zagórska Ludwika, Żukowska Marja.

Nie dopuszczono do egzaminu ustnego 2 abiturjentki. Reprobowano na rok 3 abiturjentki.

VIII. Wykaz uczenic w roku sprawozdawczym.

Kurs I a. (38)

Bachowska Janina, Boraczyńska Janina, Brzozowska Kazimiera, Bułkowska Julja, Chrzan Stanisława, Czarnobrywa Marja, Dackowska Julja, Dębicka Irena, Dobrowolska Genowefa, Doryżyńska Stanisława, Duchnicz Janina, Dziedzic Alicja, Fandyz Stanisława, Fiellib Marja, Filipiszyn Marja*, Hemmering Eugenja, Heuchel Marja, Jarosz Stanisława, Kaleniuk Rościława, Karasińska Janina, Karwowska Eugenja, Kleis Bronisława, Kleszczyńska Janina, Korman Mieczysława, Kracyło Włodzimiera, Krokowska Jadwiga, Krokowska Marja, Kruczkowska Zofja*, Krzesaj Walerja, Kunasiewicz Marja, Kunisz Janina, Kuzicka Ludwika, Leszczyńska Eugenja, Lubaczowska Janina, Mach Helena, Michaleskul Marja, Müller Helena, Noworyta Marja.

W ciągu roku wystąpiły: Bembnowicz Jadwiga, Brańka Janina.

Kurs I b. (38)

Andruszków Janina, Balicka Wanda*, Budzynowska Anna, Dziurzyńska Filomena, Macielińska Janina, Madejska Józefa, Maśniak Irena, Passakas Anna, Piecuch Kazimiera, Pieczarka Eugenja, Pisarska Kazimiera, Pludrakowska Stanisława, Rosołowicz Antonina*, Roth Marja, Saling Ludwika, Sandecka Marja, Sawaryn Kazimiera, Sawczuk Stefanja, Scheller Otylja, Smereka Józefa, Sokołowska Aleksandra, Starzec Helena, Suchecka Aniela, Święcicka Stefanja, Świstun Janina, Torowska Marja, Towarnicka Helena, Trybusiewicz Stanisława*, Tychowicz Stefanja, Uchowicz Janina, Witeszczak Marja, Witrowy Helena, Wrona Kazimiera, Zachar Ewa, Zachuta Stanisława, Zdunowska Helena, Związek Stefanja, Zybert Zofja.

W ciągu roku wystąpiły: Róg Zofja, Węglowska Janina.

Kurs II. (49)

Andruszewska Marja, Assmann Julja*, Bambach Michalina, Borkowska Marja, Broda Jadwiga, Brucha Julja, Budzicka Marja, Bursztyn Helena, Charysz Antonina, Chryplewicz Władysława, Chudysz Stanisława, Ciechanowska Stefanja, Dec Wanda, Doryk Marja, Dybulak Helena, Greipner Janina, Gruszecka Marja, Halter Kazimiera, Hirschfeld Marja*, Horynica Walerja, Jung Elżbieta, Kowalczyk Marja, Kraus Stanisława, Krombholz Emilja, Kuta Janina, Lang Marja, Lang Stanisława, Lemiszowska Emilja, Madura Zuzanna, Margola Weronika, Mazur Fryderyka, Miedzianowska Helena, Moroz Marja, Nedwidek Paulina, Omełko Zofja, Otto Janina, Palus Marja, Piotrów Adela, Piwońska Helena, Płachcińska Zofja, Podlasiewicz Józefa, Raab Libusza, Suzdalewicz Jadwiga, Środa Stanisława, Towarnicka Walerja, Waclawowicz Janina, Wielgus Władysława, Wrona Honorata, Wyjatek Marja.

W ciągu roku wystąpiły: Łehkij Irena, Romaniszyn Helena, Schneider Marja.

Kurs III. (46)

Andruchów Kazimiera, Byleń Rozalja*, Cieśla Helena, Chomik Wanda, Czopkówna Stanisława, Deneka Marja, Felklówna Jadwiga, Gadzińska Marja, Gdulówna Walerja, Górska Janina*, Gwoździówna Janina, Hodowańska Jadwiga, Horwathówna Ka-

zimiera*, Iwaszkówna Marja, Kawalcówna Janina, Kromerówna Helena, Krupińska Stanisława, Lachowiec Bronisława, Łużecka Stanisława, Marszałkówna Marja, Michejda Urszula*, Moskwińska Helena, Mozerówna Jadwiga, Nestorowiczówna Jadwiga, Niemkiewiczówna Helena, Olechówna Janina, Panzówna Cecylja, Pięrożyńska Józefa*, Pietrasówna Irena, Renkarówna Michalina, Rückemann Jadwiga*, Ryziewiczówna Władysława, Sajborówna Janina, Schönthalerówna Izabela, Semeniuk Helena*, Skopekówna Adela, Sokólska Helena, Tarnawska Irena*, Ulmanówna Rozalja, Wasserman Otylja*, Wojciechowska Czesława, Wronówna Marja, Zachuta Kazimiera, Zawilska Anna, Zimówna Feliksa.

W ciągu roku wystąpiła: Woźniak Helena, umarła Zielińska Stanisława.

Kurs IV. (45)

Albert Zofja, Bartelt Justyna, Bizans Janina, Bommersbach Anna, Bułkowska Walerja, Cieślewicz Zofja, Dudzik Marja, Grochowska Anna, Jachimowicz Olga, Jarema Marja, Jaroszevska Marja, Kaleniuk Nadzieja, Kasprzak Julja*, Kleer Helena, Kobryń Janina, Komusińska Aniela, Korfman Otylja, Kraus Aniela, Kubetius Wanda, Liwka Marja, Łoś Dominika, Majewska Antonina, Marmol Janina*, Mozol Marja, Obal Karolina, Omelan Józefa, Ożga Irena, Ożga Olga, Paluch Wiktorja, Petak Irena, Richler Janina, Ross Jadwiga, Roth Adela, Rozłucka Irena, Rzyckowska Marja, Sebastjani Kazimiera, Sempik Bronisława, Sławiec Joanna, Sokołowska Marja, Solewska Karolina, Stryja Helena, Szczerba Zofja, Szudło Franciszka, Winkowska Wanda, Wowkun Ludwika*.

W ciągu roku wystąpiła: Tuziak Janina.

Kurs V. (52)

Balkowska Anna, Bommersbach Katarzyna, Brucha Genowefa*, Bułat Helena, Burda Irena, Ciepiela Anna, Dekañska Helena*, Dorosz Marja, Gackiewicz Helena, Gajdzica Wanda*, Gajewska Helena, Gajewska Marja, Gąsiorowska Ludmiła, Gottlieb Cyla*, Hałucha Jadwiga, Handerman Anna*, Hannewald Helena, Heinrich Marja, Huk Józefa, Huzar Wilhelmina*, Kędzierska Janina*, Keller Albina, Kubrynowicz Bronisława*, Leider Salomea, Łączka Stefanja, Łucyk Lubomira, Łucyk Zofja, Łysakowska Ja-

nina, Macygan Adela, Maśniak Marja, Mastalerz Władysława, Matwijewska Irena, Miśków Michalina, Nowak Zofja, Nowicka Helena, Panecka Genowefa, Piekło Marja, Pikor Kazimiera, Pludrakowska Jadwiga, Podolecka Władysława, Polaczek Irena, Radymska Marja, Reischer Mirjam, Skop Józefa, Sławiec Zofja, Soltys Marja, Szyjka Janina, Twardyjewicz Wawrzyna, Waławowicz Marja, Weiss Marja, Zagórska Ludwika, Żukowska Marja.

W ciągu roku wystąpiła: Beigert Izabela.

IX. Szkoła ćwiczeń.

K L A S A	I.	II.	III.	IV.	Razem
1. Liczba dzieci.					
Na początku było	12	15	14	10	51
Przybyło w ciągu roku	—	2	1	1	4
Ubyło w ciągu roku	2	—	1	3	6
Pozostało z końcem roku	10	17	14	8	49
2. Religja.					
Obrządku rzymsko-katolickiego	9	15	11	8	43
„ grecko-katolickiego	—	—	—	—	—
Wyznania mojżeszowego	1	2	3	—	6
Razem	10	17	14	8	49
3. Narodowość.					
Narodowości polskiej	10	17	14	8	49
„ niemieckiej	—	—	—	—	—
Razem	10	17	14	8	49
4. Płeć.					
Chłopców	4	10	4	4	22
Dziewcząt	6	7	10	4	27
Razem	10	17	14	8	49
5. Wynik klasyfikacji.					
Postęp bardzo dobry	8	10	10	4	32
„ dobry	2	7	3	3	15
„ dostateczny	—	—	1	1	2
Razem	10	17	14	8	49
6. Miejsce zamieszkania rodziców.					
We Lwowie	10	16	14	7	47
W powiecie lwowskim	—	1	—	1	2
Razem	10	17	14	8	49
7. Zajęcie rodziców.					
Obywateli ziemskich	—	1	2	1	4
Przemysłowców	1	1	—	1	3
Kupców	1	2	3	—	6
Urzędników fabrycznych i przemysłowych	1	—	—	—	1
„ handlowych i bankowych	—	1	1	—	2
Oficerów	—	—	1	1	2
Urzędników państwowych	3	7	2	3	15
Inteligencji zawod. (lek., inż., adw.)	4	5	5	2	16
Razem	10	17	14	8	49

WYKAZ DZIECI SZKOŁY ĆWICZEŃ.

Klasa I. (10)

Cieszyński Tomasz*, Łuciów Bolesław*, Lindenbaum Tadjana, Kirschner Janina*, Kirschner Stanisław, Palewicz Stanisława*, Rosenstock Melida*, Rutkowska Anna*, Tyc Tadeusz*, Wilkówna Anna*.

Klasa II. (17)

Albinowski Janusz*, Domański Tadeusz, Groblicka Marja*, Haraszkievicz Zbigniew*, Heldówna Zofja, Klimowicz Irena*, Kochanowski Jan*, Knoll Nela*, Kosińska Wanda*, Kostynowicz Czesław, Łodziński Jan*, Mass Eugenja, Mojzesowicz Zbigniew, Nowy Zdzisław, Porębska Romana*, Ramułt Maciej, Zarudzki Romuald*.

Klasa III. (14)

Bernatowicz Teresa, Dylska Irena*, Holzer Marja*, Horszowska Marja*, Kaszczuk Zofja*, Kühnel Krystyna*, Liebschütz Franciszek*, Malzacher Bogumił, Paulo Jerzy*, Reiss Anna, Rudkowska Irena*, Scheinbach Karolina*, Weigel Władysław, Ziemonowicz Janina*.

Klasa IV. (8)

Groblicki Jędrzej, Kraftówna Jadwiga*, Kończacki Zbysław, Popekówna Janina*, Stapor Adam*, Stelmachowicz Roman*, Żurowska Zofja, Mussilówna Danuta.

NEKROLOGJA.

†

STANISŁAWA ZIELIŃSKA

uczenica III. kursu seminarjum, zmarła 23 maja 1927 r.

Trzy lata przebywała w Zakładzie, pozostawiając po sobie pamięć wzorowej, sumiennej i pracowitej uczennicy, ukochanej przez koleżanki i wielce cenionej przez Grono nauczycielskie. Odeszła nagle, żegnana z wielkim żalem przez nauczycieli i uczennice.

Cześć jej pamięci.

†

PAULO LESŁAW

uczeń przedszkola, zasnął w Panu dnia 7 kwietnia 1927 r. w 5-tej wiosnie życia.

Dziecko uzdolnione, miłe przez wszystkich kochane.

Spokój jego duszy.

PRZEDSZKOLE.

Kierowniczką przedszkola była w roku 1926/7 p. Stanisława Jaremówna, siłą pomocniczą w półroczu I. p. Jadwiga Niemirowska, w półroczu II. p. Franciszka Simonowa.

Wychowanie przedszkolne prowadzone było metodą Fryderyka Froebela, Marji Montessori i Decrolego.

Zajęcia przedszkolne obejmowały pogadanki, kształcenie zmysłów, gimnastykę, śpiew, gry i zabawy.

Pogadanki były religijne, etyczne, przyrodnicze, historyczne, higieniczne, humorystyczne, legendy, powiastki, bajki, wszystkie na podstawie okazów lub obrazów.

Zajęcia dzieliły się na spokojne, jak rysunki, składanki, modelowanie, układanie patyczkami, wycinanki, szarpanki, naklejkanki, przeplątanki, wyszywanki, roboty z kartonów i na ruchowe t. j. gry i zabawy.

Praca rozpoczynała się o godzinie 9 i pół modlitwą, po której były zajęcia do godziny 10 i pół. O 10 i pół było śniadanie, a po śniadaniu w lecie w dni pogodne szły dzieci do parku, gdzie bawiły się na piasku. W niektóre dni dzieci były w parku od godziny 9 i pół do 12 i pół i tam odbywały się pogadanki z zajęciem.

W ciągu roku były już to krócej, już to dłużej w przedszkolu następujące dzieci:

Białkowski Jerzy, Dyląg Janina, Dogilewski Feliks, Dziezic Mieczysław, Finikówna Krystyna, Flukówna Gizela, Fischlerówna Paulina, Haraszkiewicz Łucja, Jurasz Leonard, Kisielewska Marja, Krzyżanowski Leon, Kubalska Krystyna, Kukolówna Janina, Macek Zbigniew, Majewski Adam, Neraht Marja, Nerath Tadeusz, Ostrowski Tadeusz, Osiński Tadeusz, Osińska Zofja, Paulo Lesław, Scheinbach Jadwiga, Stefankiewicz Alicja, Smolkówna Elżbieta, Stahl Karol, Schecher Bogusław, Schwarc Fryderyk, Schapirówna Ida, Tyc Zbigniew, Tyrowicz Witold, Wurmówna Berta, Mass Gustaw, Ebstenn Ryszard, Ringner Ryszard.

Między niemi było: 23 rzym. kat. i 11 wyznania mojżeszowego.

Sprawozdanie Dyrekcji Seminarjum

ochroniarsko-gospodarczego.

(Zakład otwarto 1 października 1926).

I. Skład Grona przy końcu roku szkolnego 1926/27.

1. **Nittmann Karol**, dr. fil., emer. dyrektor seminarjum, kierownik Zakładu.

2. **Arnoldowa Franciszka**, nauczycielka w Państwowem Seminarjum naucz. im. Adama Asnyka, uczyła rachunków wraz z geometrią i rachunkowością domową.

3. **Gajczakowa Jadwiga**, nauczycielka w Państwowem Seminarjum ochroniarskiem, uczyła metodyki wychowania przedszkolnego i prowadziła zajęcia praktyczne z odnośnej dziedziny w przedszkolu tutejszem.

4. **Giźbertówna Wanda**, inżynier rolnictwa, urzęd. Tow. gospodar., uczyła ogrodnictwa wraz z ćwiczeniami praktycznymi.

5. **Hamerski Karol**, mistrz kucharski w restauracji hotelu George'a, uczył kucharstwą i cukiernictwa wraz z ćwiczeniami praktycznymi.

6. **Hausman Wiktor**, naucz. w I. Korpusie Kadetów, uczył śpiewu i muzyki.

7. **Martynowska Wanda**, instruktorka Kraj. Kursu kroju i szycia, urządz. przez Patronat Przem., udzielała nauki kroju i szycia.

8. **Medyński Aleksander**, dyrektor pryw. gimn. im. Zofji Strzałkowskiej, uczył nauki o Polsce współczesnej, prawach i obowiązkach obywatelskich.

9. **Poluszyńska Janina**, dr. fil., uczyła przyrodoznawstwa, opiekunka kursu.

10. **Rytarowska Marja**, dr. fil., uczyła języka polskiego wraz z dykcją i literaturą dziecięcą.

11. **Serbeński Walerjan**, Dr. med., lekarz zakładowy, uczył higieny ogólnej, oraz higieny społecznej dziecka.

12. **Srokówna Kazimiera**, nauczycielka szkoły powszechnej im. Konopnickiej, uczyła rysunków i modelowania.

13. **Stachy Alfred**, asystent Obserwatorium astronomicznego, egz. nauczyciel, uczył fizyki.

14. **Ks. Wieczorek Józef**, katecheta, uczył religii.

15. **Wójcik Jan**, nauczyciel Państwowej szkoły ekonomiczno-handlowej, uczył chemji życia codziennego i towaroznawstwa.

16. **Zawirski Zygmunt**, dr. fil., nauczyciel w Państwowym Gimnazjum VII., docent Politechniki, uczył pedagogiki i psychologii.

Zmiany w Gronie nauczycielskiem w ciągu roku.

P. Dr. Kazimierz Ciesielski, który uczył chemji życia codziennego zmuszony był z wiosną z powodu nadmiaru zajęć zaprzestać nauki chemji w tutejszym Zakładzie, którą objął po nim p. Wójcik Jan, udzielający nauki towaroznawstwa od początku roku szkolnego. P. Eugeniusz Kosiński, zmuszony był również zaprzestać nauki w tutejszym Zakładzie z wiosną, a po nim objął naukę fizyki p. Stachy Alfred. P. Dr. Aleksandra Skulska, nauczycielka języka polskiego zachorowała z wiosną obłożnie, a gdy nie mogła dalej uczyć, objęła po niej naukę języka polskiego p. Dr. Marja Rytarowska. Nauki cukiernictwa udzielał w I. półroczu p. Tadeusz Kiesler, poczem objął naukę kucharstwa p. Karol Hamerski.

II. Nauka.

Nauka w Seminarjum ochroniarsko-gospodarczem rozpoczęła się 1 października 1926, a skończyła się dnia 28 czerwca.

Na razie otwarto kurs pierwszy na próbę, odniesiono się do władz o udzielenie koncesji, tudzież prawa publiczności. Całokształt nauki obejmować ma kurs dwuletni, przygotowujący młodzież żeńską do zawodu ochroniarki i dający jej zarazem wiadomości z zakresu gospodarstwa miejskiego, wiejskiego, tudzież kroju i szycia. Otwarciu szkoły tego typu przyświecała myśl skierowania wykształcenia dziewcząt na tory praktycznych potrzeb. Seminarjum ochroniarsko-gospodarcze pragnie wykształcić kie-

rowniczki przedszkoli, które mogłyby równocześnie podjąć się obowiązków gospodyni we własnym lub obcym gospodarstwie. Przez ścieśnienie zakresu nauki zaleconego programem w Państwowych seminarjach ochraniarskich zyskało się możliwość podania pewnych elementarnych wiadomości z zakresu gospodarstwa domowego i ogrodowego, które mogą się bardzo przydać w przyszłości nie tylko w pracy zawodowej ale i w codziennym życiu przeciętnej, rozumnej kobiety.

Stwarzając nowy typ szkoły liczył się właściciel Zakładu i tegoż kierownik z następczącymi się trudnościami, przystąpiono jednak do zrealizowania projektu w przeświadczeniu, iż odpowiada on potrzebom chwili i przez stworzenie szkoły tego typu oddadzą Zakłady naukowe im. Z. Strzałkowskiej rzetelną usługę społeczeństwu. Pragnąc plan naukowy przedłożony Ministerstwu oprzeć na realnych podstawach udał się kierownik Zakładu do Towarzystwa gospodarczego wschodnio-małopolskiego i do Patronatu Spółek przemysłowych we Lwowie, prosząc o rady i wskazówki zarówno co do programu jak i w odniesieniu do sił nauczycielskich z dziedzin specjalnych. Odbyto też szereg posiedzeń z przedstawicielami obu instytucji, którym należy się ze strony Zakładu szczerza wdzięczność i gorące podziękowanie za ofiarną pomoc i nader cenne dorady. Czas i praktyka okaże, o ile myśl przyświecająca otwarciu zakładu tego typu znajdzie w społeczeństwie poparcie, a sam program okaże się praktycznym i możliwym do zrealizowania. Z nauk objętych programem udzielane będą na II. kursie jeszcze nauka mleczarstwa wraz z ćwiczeniami praktycznymi, nauka hodowli zwierząt domowych i drobiu a nadto nauka gimnastyki, gier i zabaw.

Kandydatki do seminarjum ochraniarsko-gospodarczego przyjmuje się w wieku od lat 16, o ile wykażą się świadectwem ukończonych co najmniej trzech klas szkoły średniej ogólnokształcącej lub siedmio klasowej szkoły powszechnej.

Seminarjum ochron.-gospod. mieści się na II. p. Tam znajduje się klasa do nauki i sala muzyczna, na IV. zaś p. duża sala z maszynami do szycia, w której udzielano nauki kroju tudzież szycia i ogromna specjalnie urządzona kuchnia zakładowa z bocznymi ubikacjami, gdzie przeciętnie trzy razy w miesiącu

uczyły się kandydatki praktycznie pod kierunkiem wytrawnego specjalisty, kucharstwa i cukiernictwa przez ciąg jednego przedpołudnia. Ćwiczenia praktyczne z zakresu ogrodnictwa prowadziła nauczycielka w ogrodzie zakładowym, a ponadto udawano się od czasu do czasu do specjalnych zakładów i szkół ogrodniczych. Zajęcia praktyczne w przedszkolu, mieszczącym się w parterze, odbywały się pod kierunkiem nauczycielki w terminach ściśle określonych.

IV. Statystyka uczenic seminarjum ochroniarsko-gospodarczego z końcem roku sprawozdawczego.

1. Liczba uczenic.

Na początku roku było	15
Ubyło w ciągu roku	4
Pozostało z końcem roku	11

2. Religja.

Obrządku rzym. - katol.	10
Wyznania mojżeszowego	1
Razem	11

3. Narodowość.

Narodowości polskiej	10
„ żydowskiej	1
Razem	11

4. Wynik klasyfikacji.

Ukończyło kurs z odznaczeniem	2
„ „ bez odznaczenia	6
Nieprzysposobionych do przejścia na kurs wyższy	—
Do egzaminu poprawczego przeznaczono	3
Razem	11

5. Miejsce zamieszkania rodziców.

We Lwowie	5
W powiecie lwowskim	1
W innych powiatach Polski	4
Za granicą	1
Razem	11

6. Zatrudnienie rodziców.

Rolników	1
Urzędników i oficjalistów rolnych	1
Rzemieślników	1
Kupców	2
Urzędników i funkcjonariuszów kolei	2
Inteligencji zawodowej	1
Nauczycieli szkół powszechnych	1
Urzędników państwowych	1
Urzędników komunalnych	1
	11
Razem	11

V. Wykaz uczenic seminarjum ochroniarsko-gospodar. w roku sprawozdawczym.

Kurs I. (15).

Chrzęszczówna Marja, Korfmann Elżbieta, Kraft Zofja, Lang Janina, Osadcówna Olga*, Piasecka Janina, Rosenbaum Mirjam, Sulimówna Marja, Świtkowska Janina, Unger Danuta, Walter Marja*.

Pozatem było 10 hospitantek, które uczęszczały tylko na kurs kroju i szycia, lub na naukę gotowania, a jedna hospitantka uczęszczała na lekcje niektórych przedmiotów.

Dr. Karol Nittman

Dyrektor Seminarjum naucz.
i kierownik Sem. Ochron.-gospod.

